

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
 Éjjeli telefon (nyomda) 2-02
KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
 Str. Baron L.
LŐFIZETÉSI ARAK
 Egész évre — — — — — P
 Félévre — — — — — P
 Negy — — — — — P
 Helyfolyam * 194. szám
Augusztus 21 Szerda
 * 5689 év Ab 22 *

KELELET

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetéseket a
Rudolf Mo...
 Str. Reg. Maria No. 33. Tel. 4-13
 és a
LLOYD EXPRESS
 Str. Gela No. 20. Telefon 14-55
 hirdetési irodák vesznek fel

DETÉSEK
 szó 5 lej, vastagabb
 apróhirdetés 50 lej,
 azalék kedvezmény,
 fizetendő. Jelzés
 tunk, ha portó bélyeg
 ési hitek díja 250 lej.

Kitűnő keresz-
 hurok, egészen új,
fekete zongora
 8.000 leiert
 eladó. Megtekint-
 hető **Triska** zongora-
 rakatárban, Str.
 Saguna 14. Tele-
 fon 419.

Intelligens fiatal ember
 elvállalja apró gyere-
 kek **תלמידי תורה** tan-
 tanítását. Cim: Dávid
 Ferenc-utca 6.

2 szoba konyhas lakást
 keresek fűdőszobával.
 Cim a kiadóban.

Ügyvédi irodába gya-
 korított jogász és per-
 tekt román-magyar
 gépro-gyorsíró belep-
 het. Csak elsőrangú
 munkások jelentkez-
 zenek Piața Unirii 32.

Friss köser bivaly- és
 ehentje naponta két-
 szer, csecszömök és
 beteknek állandóan
 egy lehentől fejve, ház-
 hoz szállítva is kap-
 lázó. Ugyanott állandóan
 friss köser tejfel,
 uró és vaj is kap-
 lázó. Schwartz Ignác
 Cal. Decemb. 36. Szep-
 tember 1-181 Str. Julia
 Maniu (Szentegyhás-
 atca) 24.

Jerusalem
 נעשטעללונגע
ruth Cluj
 ווא אויך ענטשע
 ערטי

ITÉ
 rium
 Strada Regală
 n. Telefon: 600.

(Cukor, vese- és
 lések diétás keze-
 szőlőszobával és
). Nőgyógyászati
 emészt. Fülészeti
 sib. Legjeltebb
 ese alatt. **Rönt-**
 óglat vizsgálatok.
 av, hab, jód, kén,
 gyó- és hiszokurák.
 orvos:
einor Pál

yarnyelvű
cskönyv
 hámné.
s portó).
 nyvosztályában.

Scotus Viator levele

A nemzetiségi kérdés európai hírű apostola a skót származású Scotus Viator levelet írt Mihály kolozsvári polgármesternek. Ez a levél nemcsak azért jelentőséges, mert a kisebbségi követelések teljes mértékűt hangoztatja, hanem főleg azért, mert az a Scotus Viator írta, aki néhány évtizeddel ezelőtt a román kisebbségi jogokért szállott síkra.

Az elnyomott erdélyi románságból az őra uralkodó nemzet lett s a magyar elnyomóból elnyomottak lettek. A felszabadultak a történelem változását szadikus fordulatokkal színezték: mindazt, amit ők követeltek hajdanán, — az új követelőkkel szemben lázadásá minősítették. Így született meg a kisebbségi kérdés Romániára és főleg Erdély kisebbségi népre vonatkoztatva.

A pesszimisták, a régi feudalizmus hívei ebben a tényben világszemléletük igazolását látják és látják ma is s arra hivatkoznak hogy a kisebbségi kérdés — hatalmi kérdés, valamelyik félnek elnyomásnak, illetőleg elnyomottak kell lennie.

Mi azonban s a kisebbségi sorsba kerülő népek igazi lelkiismerete nem osztja a reakciós pesszimizmus fenti álláspontját. Mi Scotus Viator, Kolozsvár új díszpolgárának hívei vagyunk, aki most a Tátrából köszöntö meg Erdély fővárosának figyelemességét s e köszönő-levelet használta fel arra, hogy kifejtse régi, de az új viszonyokra vonatkozólag is érvényes álláspontját a kisebbségi kérdéssel kapcsolatban.

Ez a levél több, mint utmutatás akar lenni a jelen szenvedéseinek és félreértéseinek megszüntetésére; ez a levél, illetőleg a benne foglalt szempontok: egy korszerű világnézet reflexiói. Egy világnézet, mely ha az aktív és gonosz politikuskok jórészenek még nem is szabja meg eselkedési irányát, — mégis benne él a köztudatban, napról-napra erőteljesebben nyomul előtérbe a súlyos és káros tradícióktól elnehezült emberi gondolkodásba. De hogy egyszer győzni fog, azt éppen Scotus Viator közismert történelmi példája bizonyítja, mely szerint alig másfél századdal ezelőtt meg vallási különállások választották el, illetőleg tették egymás halálos ellenfeleivé az embereket. Város harok és küzdelmek árán az emberiség végre megszabadult ettől az átoktól a vallás magánügy lett, indifferens politikai tényező s helyette egy új kimerő, a faji és nemzeti ellentétek korszaka vette át lelketlen uralmát a lelkek felett.

De kétségtelen, hogy a fektelen nacionalizmus, mely részben függvénye a nagyipari imperializmusnak, ma már túl van kulminációs pontján s a világ demokratizálásának, a szociális ideálok felé való haladásának útján lassan-lassan elveszti veszedelmes élet s éppolyan semlegesítő magánüggé forrnálódik át, mint a vallás.

A kisebbségi kérdés tehát, mint azt Scotus Viator igen élesen látja meg: szorosán összefügg a demokrácia ügyével, enélkül nem képzelhető el igazi, legfeljebb félmegoldás. A demokrácia, mint politikai instrumentum kétségtelenül nem az emberi fejlődés végcélja, csupán e fejlődésnek egyik — nem is valami tökéletes eszköze. De nélküle a primer-kérdések nem oldhatók meg, nélküle csak a sovi-

nizma-nacionalista-fascista reakciók erősödhetnek meg, a középkelet eme visszaváró kísérletei, melyek mindig halálos ellenfelei voltak és lesznek a nemzeti és emberi önrendelkezési jognak.

A kisebbségi elnyomás Erdélyben és egész Romániában kétségtelenül a liberális rezsim alatt volt a legnagyobb, ami természetes is, mert a liberális rezsim annak a vértázító centralizmusnak, szoldateszke-uradonmal súlyosított elnyomásnak volt megtestesítője, melyről Scotus Viator hivatkozott leveleiben olyan megvetően nyilatkozik. Igaz: a liberális elnyomás nemcsak kisebbségi, hanem általában népi elnyomás volt. De ennek az elnyomásnak leggyőtrőbb ele mégis a kisebbségek ellen volt fordítva; a kisebbségek és a dolgozók ellen.

A parasztpárti kormány kétségtelenül enyhített az elviselhetetlen állapotokon, de csak demokráciája erejéig. Ennek a demokráciának ura pedig mindmáig igen gyenge, sőt túlzás nélkül állíthatjuk: erőteljes. Ezért késik, késik egyre a ki-

sebbségi kérdés radikális és főleg beesületes megoldásának ideje. Késik, mert a demokrácia is késik. Az új közigazgatási törvény, amelyet a centralizmus összetörésére kompilált és szavaztatott meg a kormány, nem valósította meg a helyi autonómiák fejlődésének előfeltételeit annak a helyi autonómiának, melyet Scotus Viator leveleiben a nemzeti jogok érvényesítése garanciájaként jelöl meg.

Es ha mégis optimisták vagyunk, ha mégis hisszük, hogy a szociális és nemzeti béke felé a demokrácián, illetőleg a nemzeti és faji autonómiákon keresztül vezet az út, — ugy ezt a hitünket a kor szelleme és szellemi forradalma irányának megfigyeléséből származtatjuk. Származtatjuk abból a tényből, hogy az ártó és parazita politikuskok egy jelentéktelen, bár még jelentős befolyással rendelkező részének leszámításával Európában és szerte a világon egyre erősödik az a közszellem, mely a nemzeti és szociális ellentétek megszüntetését és egy magasabb, mert egyetemes emberi cél után való tö-

rekváltól reméli a fehér faj civilizációjának és a különböző kulturák szintézisének keresztül az egyetemes emberiség kultúrája megújításának korszakát.

Ma még lehetnek gonosz megtévesztők és szerencsétlen, mert saját igazi érdekeiktől elfordított tekintetű tömegek, ennek ellenére is azonban, — éppen Scotus Viator példája bizonyítja ezt, — az európai lelkiismeret és szellemiség élén ma azok a férfiak haladnak, akik nemcsak hisznek a fejlődésben, a szellemi forradalom és az emberi jobbratörékvés erejében, hanem ők maguk készítik ezt elő, ők harcolnak érte. Soha, mióta a világ fennáll, nem volt olyan elematáris irányítás, ritétőleg a mult árthatmas tradícióival való szembefordulás, mint napjainkban; soha még nem hitt így az Ember és az emberiség a boldogságához való jogban, mint ma és soha még nem bízott annyira a világ és a dolgok megváltoztathatóságának lehetőségében, mint most, — tíz évvel a világháboru után.

Salamon László.

Snowden visszautasította a hatalmak újabb ajánlatát is és elhagyni készül Hágát

Nagy izgatottság a konferencián. Mégsem szakad félbe a konferencia! A megegyezés most is olyan távol van, mint a konferencia kezdetén

Hága, augusztus 27. Snowden angol kincstári kancellár a hitelezői államok javaslatainak tanulmányozása után tegnap az esti órákban közölte a delegációkkal, hogy az új javaslatokat nem találja elfogadhatóknak.

A válasz vétele után Briand, Pirelli és Adatci megbeszélést tartottak, amelynek során Adatci megbízást kapott, hogy közvetítő szerepet vállaljon és tegyen még egy kísérletet az angol kincstári kancellár meggyőzésére.

A párisi „Echo de Paris” szerint ha a hatalmak Anglia követeléseinek 80 százalékát teljesíték, a situációt bizonyára meg lehetne menteni. Ha ma nem történik semmi, mint a lap beavatott helyről értesül, Snowden elhagyja Hágát. A lap cikkírója nem tartja ezt

nagyobb szerencsétlenségnek, mert mint állítja, a konferencia elé került problémák, úgy látszik még nem elég érettek a megoldásra.

A hágai lapok megállapítják, hogy Snowden elutasító válaszával több mint két órán keresztül eltűntek a sajtó munkatársai elől. A konferencia körében újra izgatott a hangulat s úgy tudják, hogy a konferencia pénzügyi bizottsága már nem is ül többé össze.

Nyilvánosságra hozták a hatalmak új ajánlatának lényeges pénzügyi feltételeit. Eszerint huszonegy millió arany márkát kínáltak fel Angliának melyből tízenkettőt Franciaország, ketőt Belgium és tízenegyet Olaszország vállalt volna magára.

Ma délelőtt az a hír terjedt el, hogy a

konferencia mégsem szakad félbe. Leg-alább is erre vall az a megbízhatónak látszó értesülés, hogy a francia delegáció bejelentette a holland kormány-nak, hogy további nyolc napra a konferencia céljaira az üléstermet igénybe óhajtják venni.

A déli hágai lapok megállapítják, hogy a konferencia negyedik hetében van. Ezalatt talán termékeny, de mindenesetre hosszú vita folyt s a megegyezéstől most is olyan távol állanak, mint a konferencia kezdetén.

A mai párisi reggeli lapok élesen bírálják Snowden választát s azt hangoztatják, hogy Franciaország már csaknem megalázó ajánlatot tett a megegyezés érdekében s így igazán nem lehet felelőssé tenni a konferencia balsikeréért.

A Zeppelin elindult Los-Angelesből az amerikai kontinens átrepülésére

Berlin, aug. 27. Stegerwald közlekedési miniszter a Graf Zeppelin világkörüli útja harmadik szakaszának befejezése után üdvözlő táviratot intézett dr. Eckenerhez, melyben Hindenburg elnök és az egész nép elismerését tolmácsolja a léghajó legénységének a nagyszerű teljesítményekért.

Los-Angelesből jelentik a Graf Zeppelin érkezésétől, hogy a repülőtér fölé az első napsugarakkal érkezett meg a Graf Zeppelin, mint valami ezüstös felhő. 5 óra 16 perckor alábbhagyott a motorok berregése a légi kikötő felett s ledobták a tartó köteleket. Az első leszállási kísérlet nem járt rögtön sikerrel s azt még kellett ismételni. Amerikai időszámítás szerint 5 óra 40 perckor végül is sikerült a léghajót odarögzíteni a kikötő árbcához. A megerősített katonai kordont mozgatók, fényképezők

több ízben át akarták törni, de ez nem sikerült mert a milícia a helyén volt mindenütt. Az utasokat virágokkal fel-díszített gépkocsik vitték Los Angeles-be. A léghajó számtalan amerikai repülőgép kíséretében tette meg hajnali körutját s ezek a leszállás után is ott köröztek hosszasan a léghajó körül. Kedves látvány volt a leszállásnál az egyik kis amerikai léghajó levegőbe emelkedése, amint ugyszólván feltelpegni látszott a leszállani készülő Graf Zeppelin hatalmas testére.

Los-Angeles, aug. 27. A Graf Zeppelin éjjel 12 óra 15 perckor, közép-európai idejű reggel 9 óra 15 perckor felszállt a los-angelesi repülőtéren az amerikai kontinens átrepülésére. A repülőtérrel a start idején újra óriási közönség jelent meg. A repülőtérhez vezető országutakon kilométeres hosszú

sorban váraakoztak a nézők autói. A kontinentális uton tizenhat utas vesz részt.

Los-Angeles, aug. 27. Herbert Wilkins, az ismert északsarki utazó, aki a világkörüli ut három szakaszán utas-ként részt vett a légi utazásban, a Csendes tengeri utat érkezése után nagyon kellemesnek és gondtalannak mondta. Wilkins is kétségtelennek tartja, hogy a léghajó oceáni kereskedelmi és utasforgalom céljaira teljesen alkalmas s biztonságos közlekedési eszköznek bizonyult, de hangoztatta azt, hogy rendszeres légi közlekedés fenntartása esetén szükség lesz a meteorológiai jelentések kellő megszervezésére, mert az ut alatt többször is előfordult, hogy négy-öt órán át időjárásjelentések nélkül kellett a léghajó utját irányítani.

Legjobb és legolcsóbb a

SOUPLEK

beretvapenge! Csak ezt vásároljatok

Mi történt 1925 szilveszterének éjszakáján?

Megkapó intimítások Károly volt trónörökös lemondásának előzményeiről

Averescu azt hitte, hogy miniszterelnökké akarják kinevezni, amikor a koronatanácsra szóló meghívót megkapta. A kamarilla ugratta be az ellenzéki pártvezéreket a lemondás elfogadására

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 27. Az Új Kelet tudósítójától). — A cenzúra megszűnése óta a bukaresti sajtóban egyre gyakrabban látnak napvilágot újságírók és politikusok intim feljegyzései a hírhedt január 4-iki eseményekről vagyis azokról az izgalmas napokról, amelyekben Károly extrónörökös lemondásáról döntöttek. E feljegyzések egyike sem nyújt teljes és kimerítő magyarázatot arra a misztériumra amely az extrónörökös lemondását és távozását ma is körülveszi, de néhány igen érdekes és ismeretlen leleplezéssel bepillantást enged vetni az akkori politikai és alkotmányos élet kulisszái mögé, ahol a lemondást előkészítették.

Egy szimbólikus japán szerelmi történet.

A „Curentul” egy másik bukaresti lap, az Adevarul leleplezéseire válaszul a Stere szerepét tisztázza most a lemondás aktusának előkészítése körül s rámutat arra, hogy a jasi professzornak milyen rendkívüli missziója volt 1925 december 31-ikét megelőző döntő napokban. 1925 decemberében, körülbelül a hónap közepén már tudták Bukarestben az extrónörökös és Lupescu aszszony viszonyáról. A „Faca” című munkáskönyv meg is írta az egész történetet, szimbólikus japán szerelmi történet formájában. Arról azonban, hogy a helyzet mennyire súlyos, és hogy az alkotmány megváltoztatása közeledik, senki sem tudott. Ez csak 1925 december 30-ikán vált ismeretessé, egy nappal a szinajai koronatanács összehívása előtt.

Az események alakulását Bratianu Jonel akaratára kormányozta. A liberális párt hatalmas főnökeinek mégis szükség volt ebben az oly kínos helyzetben az ellenzék támaszára, hogy a felelősséget minél többen megosszák Bratianu Jonel azonban tudta, hogy a Maniu és Jorga

irányítása alatt álló nemzeti parasztpárt közreműködésére nem számíthat. Hátramaradtak tehát az avaroszkánusok és Mihalache parasztpártja. Bratianu magára vállalta Averescu tábornok meggyőzését, míg Mihalache megnyerésének feladatát Barbu Stirbey hercegre hárította. A liberálisok pártvezére azt remélte, hogy a királyi akarat szűlői ha talom és a magasabb államérdekek tekintélye hatni fog az ellenzéki pártokra és ezért a koronatanácsra szóló meghívókat az utolsó huszonnégy órában küldte szét.

Stere Stirbey és Mihalache

Az összes politikai pártvezérek vakáncok. Averescu tábornok Severinben volt Mihalache Topoloveniben, Constantin Stere pedig Ploesti mellett bukóvi birtokán. December 30-án autóbilt küldtek Mihalache után, ugyanakkor pedig Lupu üzenetet kapott Sterétől: „Mihalache ne csináljon semmit, mielőtt Sterével beszélné!” Mi történt időközben? Barbu Stirbey munkához látott: Steréből alkotmányjogi tanácsost csinált elvitte Szinajába, elkészíttette vele a formulát, amellyel alkotmányjogilag szentesítették Károly lemondását. Sterét — akinek a háború befejezése óta egyetlen vágya volt: a rehabilitálás — annyira boldoggá tette a szerep, amelyhez jutott, hogy magára vállalta Mihalache meggyőzésének feladatát. Különösen, hogy Stirbey herceg azt is fülebe szúrta: Mihalache magatartásától függ az, miként oldódik majd meg a liberálisok 1926 tavaszán esedékes távozásával a kormányválság kérdése...

Meggyőzők Averescut és Mihalachet is.

Másnap, 1925 december 31-ikén elindult Bukarestből egy különvonat Szinajára felé a miniszterekkel, ellenzéki pártvezérekkel, Prezan tábornokkal, metropolitával stb. — Mihalache nélkül. A parasztpárti vezér az előző éj folyamán megérkezett autóval Topoloveniből de Stere rendelkezése értelmében az első vonattal Ploestibe utazott, hogy az állomáson találkozzék Sterével. Mihalache és Stere személyvonattal utaztak tovább Szinajába, utközben sikerült Mihalachet meggyőzni a lemondás elfogadásának nemzetszükségességről és meggyőzni arról, hogy a liberálisok támogatni fogják a parasztpártot a némsokára aktuálisvá váló kormányválságban.

A személyvonat egy félórával később érkezett Szinajába, mint a különvonat. Időközben a szinajai peronon érdekes jelenetek játszódtak le. Alighogy megállt a különvonat, Bratianu Jonel jelent meg az egyik váróterem ajtajában, valóságos rárohant Averescu tábornokra, a peron egyik sarkába vonta és izgatottan beszélni kezdett vele. Averescu tábornok december 30-ikán Turnu Severinben kapta meg a táviratot, amely őt a Ploesti-kastélyba szólította. A tábornok azt sem tudta, hogy miről van szó,

sőt egyesek szerint azt hitte, hogy miniszterelnökké akarják kinevezni és miután az első Bukarest felé induló vonatot lekészte, örült iramban autóbillal hajtott utána, míg Craiova mellett sikerült elérnie. A peronon a tábornok és Bratianu Jonel között izgatott szóváltás játszódott le. Látszott, hogy a tábornoknak kifogásai vannak, sőt néhány elutasító mozdulatot tett, Bratianu Jonel erre megragadta a kabátprémjét és ebben az

„Más királyok és császárok is vétkeztek ifju korukban”

A koronatanács előtt Ferdinand király az összes pártvezéreket audencián fogadta. Miután a király határozott akaratának adott kifejezést, hogy Károly extrónörökösét gálans ügyei miatt a trónöröklésről eltávolítja, Mihalache mégis megjegyezte:

— Voltak más királyok és császárok is, akik vétkeztek ifjúságukban, ami nem akadályozta meg őket, hogy később jó és erős uralkodók legyenek.

Ferdinand király elérte a célzást és azonnal válaszolt.

— Igen, de mindezek számára első volt az államérdek!

A vitába belevetkőzött Mária királyné is, aki szakadalanul sirt. Mihalache nem ellenkezett tovább, a koronatanács pedig annyira követte Stere tanácsait, hogy a liberálisok között valóságos lelkesedési vihart váltott ki. A szinajai peronon Tancred Constantinescu — akkor ipar és kereskedelemügyi miniszter — megölelte Mihalache minisztert és éppen, hogy meg nem csókolta. Mihalachet ez a nagy szimpátia szemmel láthatólag zsenirozta. Stere még a délután folyamán eltűnt, miután látta, hogy minden jól el van rendezve, úgy ahogy azt Stirbey kívánta, visszatért Ploestibe és várta az eredményt.

HA BBATIANU VINTILA SIRNI AKAR

December 31-én, fagyos éjjelen Szilveszter éjszakáján indult vissza a különvonat Bukarestbe. Az egyik vagonba Tatarescu adott felvilágosítást az újságíróknak. Lehuzott függönyü kocsiban utazott Barbu Stirbey. Egy szakaszban pedig Jorga, Mihalache és Maniu vitatták a nap eseményeit. Jorga valósággal dühöngött s a trónöröklés rendjének megváltoztatását a király és fia közötti furesa viszonyoknak tulajdonította. A felháborodástól remegő hangon beszélt el Jorga, hogy Bratianu Vintila sirni próbált a koronatanácsra!

— Csak az hiányzott, — kiáltotta Jorga, — hogy Bratianu Vintilát is lássam hagyományát szemekkel!

— En azt mondanám, — szolt közbe Maniu, — hogy hívjuk össze holnapra a vezetőséget és mondjuk el mi történt.

— Hívjon össze akit akar — tört ki Jorga — én megyek egyenesen Valenii de Munteba, onnan pedig elutazom Párisba és vissza sem jövök.

agresszív helyzetben beszélt hozzá továbbra is, még — néhány perc múlva sikerült is a tábornokot meggyőznie mint ahogyan az a koronatanácsra ki derült.

Mihalachét izolálják

Időközben beérkezett az a személyvonat, amely a parasztpárti vezért hozta. Stere karonfogta Mihalachet és azonnal a kijárat felé vitte, anélkül, hogy megengedte volna neki hogy a peronon lévő politikusok valamelyikével is beszéljen. A kijáratnál egy alacsony, őszes, szőkehajszu ember várt rájuk, aki udvariassal odaszólt Sterének.

— Eljöttem, hogy egy szánnal a vilámba szállítsam Önöket.

Mihalache tetova mozdulatot tett. Sohasem látta ezt az embert. Stere azonban ismét karonragadta a parasztpárti vezért és Mihalache színté akarata ellenére szállt be a szánkóba, amely elvitte őt a titokzatos személy villájába. Innen Mihalache már egyenesen Ferdinand királyhoz ment audienciára. Stere tehát elérte célját teljesen izolálta Mihalache megakadályozva, hogy más valakivel egy szót is váltson.

A vonat beérkezett Ploestibe. Jorga szomorúan és undorral huzta a kocsimat fejébe és szót sem szólvá kiszállt. Mihalache is leszállt. Az egyik sarokból felbukkant Stere mefészeti figurája, aki a jelentést várta a történetekről. Néhány szót váltottak egymással, majd Mihalache ismét felszállt a vonatra, amely elindult Bukarest felé. Csak Bratianu alát meg egy röpké pillanatra, hogy Barbu Stirbey kiszállhasson...

Vidéki szülők

elemi és középiskolás gyermekeinek az iskolai idény alatti teljes ellátását, valamint akár nyilvános iskolában, akár magánúton végzendő tanulmányaik pedagógiai felügyeletét vállalom. Szíves tájékozással közlöm, hogy gyermektelepem a modern hygiénai minden követelményének megfelelően van berendezve: egészséges, tágas hálótermek, külön a fiúk és külön a lányok számára, nagy ebédlő, olvasó- és tanulótermek, nagy park tornaszerekkel és játszótérrel, telenkorcsolya- és röddipályával. Vitaminus, egészséges táplálás mellett a gondjaimra bízott gyermekek testi, szellemi, valamint lelki fejlődése felett személyesen örködöm.

Dr. Hollósné Breider Erzsébet

ORADEA, Cheul Crişului (Alsó Körös-öldal) No. 273. — Telefon: 425. szám. Gyermektelepem meglátogatására az érdeklődő szülőket szívesen látom.

LEGYJABB MODELLEK!

Figyelem!!

Baranyai György

alsótömösi cserékályha gyárának

lerakata a központi irodája

Brassó,

Vas utca 58. szám, a vammal szemben.

Legszebb kivittel!

Gyári árák!

LEGYSZEBB SZINGEK!

Szombaton, augusztus 31-én

megnyílik a teljesen renovált

SELECT

mozgó és bemutatja a

Vörös és fekete

világhírű filmet, STENDHAL regénye nyomán, fészerepekben:

Mosjoukine és Lil Dagover.

U. i. Péntek este 9 órákor sajtó-bemutató.

Még két lökövezik

(Club) Kelet... zavargás... jött hír... tik a... videsen... ten 'lof... kelésért... az anyag... zavarású... osak é... kókat n... zat, hog... res esem... országgra... dezbék... nem m... azt a... közrem... el az... tett... és a sz... és súlyos

Dokum... kintette... hivatalos... hogy a k... vel, a f... ját felel... Ezzel a... lógiaihg... bekövetk... számára.

lyet a Ti... ményekk... leszlinai... mondja: „Augus... száz zsid... szok Fal... ban nem... nem bes... avattak f... A köve... az Omár... tésnappj... tgykezet... tott faasz... vényt ért... totta és... eresztéke... imát és... szedtek é... azonban... A horn... amelyek... tek és ped... strációjka... pon törté... tárgyává... rendezava

Ez a hi... palesztina... borodást... annak... állításai

A letagad... hogy az... egyéb im... asszisztál... sem tett... ltásaival

1929. 08. 28.

Az ifjú Palesztina zsidóságának első önvédelmi harca

Az angol karhatalom passzivitása mellett tovább folynak Palesztinában a véres zavargások

Még nem érkezett hivatalos jelentés az áldozatok számáról, de mindkét oldalon nagyok a veszteségek. Valószínűleg menesztik Chancellor fő kormányzót és helyette Lord Readinget, vagy Herbert Samuelt nevezik ki. Az amerikai kormány diplomáciai lépéseket tett Londonban és Jeruzsálemben

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 27. Az Uj Kelet tud.) — Arról, hogy a palesztinai zavargások megszűntek volna, még nem jött hír, de a felelős tényezők már gyűjtik a magyarázatokat és bizonyára rövidesen ki is derül, hogy az elmúlt héten folyó általános jellegű arab felkelésért, a halottakért, a sebesültekért, az anyagi károkért és a nyugalom megzavarásáért mindenkit terhel a felelőség, csak éppen a felelős kormányhivatalnokokat nem. Az a legfrissebb magyarázat, hogy a Jeruzsálemben kirobbant véres eseményeket, melyek azután az egész országra átterjedtek, idegen kezék rendezték, mindenesetre elfogadható, de

nem menti és nem magyarázza meg azt a büös mulasztást amelyet a közrend hivatalos tényezői követtek el az események elfajulásának öbített kezekkel való eltűrésével és a szükséges kvintesszenciát elkészített és súlyosan kértelmű alkalmazásával.

A KORMÁNY KOMMÜNİKÉJE.

Dokumentáris erővel hat ebben a tekintetben a palesztinai kormány első hivatalos kommunikéje, amelyből kiérzik, hogy a kormány az események elferdítése véli a történetek óvatos tompításával a saját felelőssége elől igyekszik menekülni. Ezzel a kommunikével azonban pszichológiai előkészítette a talajt a később bekövetkező komolyabb zavargások számára. A hivatalos kommuniké, amelyet a Tischabeáv delutánján történt eseményekkel kapcsolatban adott ki a palesztinai kormány, a következőket mondja:

„Augusztus 15-én, Tischabeavkor többszáz zsidó fiatalember gyűlt össze a Panaszok Falánál. Ezek a fiatal emberek azonban nemcsak imádkozni mentek oda, hanem beszédeket is tartottak és zászlót avattak fel.

A következő napon kétezer mohamedán az Omár-mecsetből, ahol prófétájuk születésnapját ünnepelték, a Panaszok Falához gyűltek. A tömeg a Fal mellett felállított zászlót (talán az előimádkozói emelvényt érti ezalatt a kommuniké) felborította és összetörte. A Fal kőkövénak erezték különböző irásokat, amelyek máhat és amuletteket tartalmaztak, kiteszték és elégették. Imádkozó zsidókat azonban nem sebesítettek meg.

A kormány ezeket az összetűzéseket, amelyek mindkét napon a Falnál történtek és pedig a Tischabeávi zsidó demonstrációkat épügy, mint a rákövetkező napon történt arab kilengéseket vizsgálat tárgyává fogja tenni és a megállapított rendzavarók ellen megindítja az eljárást.”

MI AZ IGAZSÁG?

Ez a hivatalos kormány-kommuniké a palesztinai zsidóság körében erős felháborodást és visszatetszést keltett, miután annak állításai távolról sem fedik a valóságot.

A letagadhatatlan igazság ugyanis az, hogy az arabok számos imakönyvet és egyéb imaeszközt égettek el a rendőrség asszisztálása mellett, amely kísérlet sem tett a beavatkozásra. A kormány állításával szemben az arabok igenis

megtámadták az imádkozó zsidókat és megverték őket, aminek során két zsidó meg is sebesült.

A palesztinai zsidóság arra is feleletet vár, mert nem tudja megérteni, hogy a kormányhatóságok hogyan engedheték meg a zárt sorokban haladó több ezer főnyi araboknak az Omár-mecsetből a Panaszok Falához vonulását, amikor előrelátható volt, hogy a tömeg nincs békés szándékkal.

A ZSIDÓSÁG ERÉLYESEN TILTAKOZIK

A palesztinai zsidóság elkéseredett hangulatának adott kifejezést az a memorandum, amelyet a cionista Exekutive, a Waad-leumi és a főrabbinátus tagjaiból alakított küldöttség adott át augusztus 19-én H. C. Luke helyettes fő kormányzóknak.

A cionista világszervezet első hivatalos nyilatkozata

Mind ezen intervenciók és figyelmeztetések ellenére a kormány, valamint annak végrehajtó szervei még sem tették meg a kötelességüket és a Szent Fal elleni arab támadások a későbbi napokban ujlag megismétlődtek.

Ez kényszerítette a palesztinai zsidó önvédelmi szervezetet arra, hogy maga vegye kezébe a rend fenntartását

és biztosítsa a Szent Falnál imádkozó zsidók lelkiismereti és testi biztonságát. A kormány megbízhatatlan és kértelmű magatartását bélyegezi meg a cionista szervezet hivatalos nyilatkozata is, melyet a londoni főiroda adott ki augusztus 20-án. A cionista szervezet hivatalos nyilatkozatának szövege a következő:

„Tischabeáv napján zsidó fiatalemberek rendőrkordon kíséretében a Szent Falhoz vonultak fel, ahol egy Tel Avivban előzőleg megfogalmazott határozatot olvastak fel. Ebben a határozatban

tiltakoznak az ellen, hogy a kormány nem képes, vagy nem akar védelmet nyújtani a zsidók számára.

akik szabadon és zavartalanul akarnak a Szent Falnál imádkozni, ahogy azt a Palesztina-mandátum garantálja. A tiltakozó határozat felolvasásánál a rendőrség jelen volt, a határozatot formálisan is közölték a kormány főtitkárával. Az egész demonstráció minden incidens nélkül folyt le. Ez a demonstráció, amelynek rendezői talán nem jó tanácsadóra hallgattak, kétségtelenül — és erre a megállapításra különös súlyt helyezünk — a tuloldalról jött többrendbeli provokálások eredménye

és tulajdonképpen elfogadható jellegű tiltakozás volt ugy a palesztinai kormány, mint a cionista hatóságok ellen, amelyek nem voltak képesek a kormánytól elérni, hogy hatékony rendszabályokat léptessen életbe.

A demonstráció semmiképpen sem akart ellenséges aktus lenni az arabokkal szemben.

„A rákövetkező pénteken, amely mohamedán ünnep volt, a kormány engedélyezte az arabok demonstrációját, habár

A memorandumban a palesztinai zsidóság tiltakozik a kormány magatartása ellen, amelyet a Szent Falnál történt összetűzések során tanusított.

A küldöttség tagjai kijelentették, hogy a kormány által kiadott kommuniké, az események ismertetésében nem fedik a tényeket és a szankciókra vonatkozó része egyáltalán nem kielégítő. A delegáció tagjai sürgettek, hogy a kormány nem akadályozta meg az arab tüntetőket abban, hogy a Szent Fal előtti kövezeten gyülekezzenek. A küldöttség felhívta Luke helyettes fő kormányzó figyelmét arra, hogy a szombat reggeli zsidók istentisztelet alatt is az ujonnan vágott átjárón keresztül az arabok behatoltak az imádkozókkal telt térségre. A küldöttség felhívta a kormányt, hogy a bűnösöket szigorúan büntesse meg.

előzőleg ismeretes volt, hogy a tüntetőknek szándékában áll a Szent Falhoz vonulni, amiből magától adódott az a feltevés, hogy összetűzést akarnak provokálni a zsidó imádkozókkal és a békét megzavarni. Ez is következett és ez alkalommal

Ujabb katonai erősítések vannak utban Palesztina felé

London Aug. 27. — Ujabb jeruzsálemi jelentések szerint a palesztinai helyzet még mindig igen kritikus. Az összeütközések a tegnap megismétlődtek és kisebb arányokban az esti órákig tartottak. A fő kormányzóság a máltai flottaparancsnoktól újabb ezred gyalogság behajózását kérte. A rendelkezésre álló katonai karhatalmat a hatóságok igyekeznek megfelelően elosztani, hogy a rend mindenütt fenttartható legyen.

A segítségül hívott Barham páncélos megérkezett Palesztinába. Ez egy 27500 tonnás csatahajó, amely-

Tovább tart a harc Jeruzsálem és Tel Aviv környékén

London, aug. 27. — A lapok tudósítói jelentése szerint egész Palesztinában nagyon izgatott a hangulat. A külföldi alattvalók tömegesen készülnek elhagyni az országot. A mohamedam műezim imáját betiltották és most csak a keresztény templomok hangjai szólhatnak meg. Jeruzsálem egyik elővárosában harminc francia állampolgárságu zsidó egy katolikus zár-dába menekült a zavargások elől és még mindig nem merik elhagyni a zár-dát.

London, aug. 27. — Jeruzsálemi jelentés szerint a városban jelenleg nyululom uralkodik. A biztonsági szolgálatot angol gyalogság látja el, de rendelkezésre állanak ezenfelül repülőgépek és páncélos autók is.

Palesztina több pontján a helyzet súlyosbodásáról érkeznek jelentések. Az arabok mindenütt fegyverkeznek és minden eddigmél nagyobb arányú vérengzésre készülnek

a rendőrség teljesen képtelennek bizonyult arra, hogy a támadást megakadályozza.

Az eredmény az volt, hogy a zsidó imádkozóknak menekülniük kellett az imahelyről és a Szent Falnál szolgálatot teljesítő zsidó tisztviselőt sértegetések között halálosan megsebesítették. Több száz arab tódult a Haram, vagy a Mecset környékéről a Falhoz, amelynek során egy részük a Falon nemrég vágott kapun át jutott be erőszakkal. A héber imakönyveket és zsolnárokat szétépték, egyeseket el is égettek, a vallási dokumentumokat és kegyzsereket, amelyek a Fal részeiben voltak, az arabok összeszedték és elégették.

Mind ezen események alatt a rendőrség egyetlen letartóztatást sem fogatosított.

„Szombaton reggel, amikor a zsidók imádkozásra gyűltek össze, egy zárt arab menet vonult fel a Fal előtti téren és ez alkalommal is a Falon vágott új kaput használták átjáróul. A rendőrség igyekezett ugyan a forgalmat szabályozni, ennek ellenére az araboknak sikerült a zsidó imádkozókat hátraszorítani és az istentiszteletben megzavarni. Csak szombaton délelőtt 11 órakor, amikor a cionista Exekutive ismételt panaszt tett az illetékes kormány tisztviselőinél, vetették véget a rendőrség tehetetlen magatartásának.

„Ezek az események, valamint a kormánynyilatkozatból kiérkező tendencia, hogy hasonlóságot állítson fel a legszentebb zsidó imahelyek megszenteltetésével járó arab demonstrációk és a zsidók tradícionális jogának gyakorlása között.

hogy Tischabeáv napján a Panaszok Falánál gyülekezzenek. — ha ezt a gyülekezést egyébként békésen és rendben lezajlott tiltakozás kísérte is a zsidóság vallási jogainak megsértése ellen — mélységes izgalomba hozták a zsidóság érzelmeit.”

nek fedélzetén nyolc 15 centiméteres ágyu van. A modern 10 ezer tonnás, nehéz ágyukkal és repülőgépkötővel felrejt Sussex cirkáló megérkezését minden pillanatban várják. Ugyancsak ma indították utnak Palesztinába az Eagle hadihajót is, amely több pilótát és hét torpedórombolót visz magával.

Jeruzsálem fölött katonai repülőgépek végeznek őrszolgálatot.

A Reiter távirati iroda jelenti Kairóból: Ma két zászlóalj egyiptomi gyalogság és egy páncélonatos-osztag indult utnak Jeruzsálembé.

Haifából összeütközések híre érkezett. Közelebbi részletek még hiányzanak.

A lapokhoz érkezett jelentések szerint Tel Avivban is kisebb összeütközések voltak. Egy temetési menet arab résztvevői nekítámadtak a zsidóknak és ez alkalommal hat halott maradt a helyszínen. Jaffában újabb összetűzéseknek öt zsidó halottja van. Még meg nem erősített jelentések szerint Jeruzsálem közelében két községben nagyobb arányú harc folyt zsidók és arabok között és az összeütközéseknek állítólag százötven halottja van.

London, aug. 27. — Az „Evening Standard” jeruzsálemi tudósítójának közlése szerint az összetűzéseknek nyolc van halottja és 233 kórházban ápolat súlyos sebesültje van. Ebből 59 zsidó, 18 mohamedán és három keresztény a halottak száma. Ezek az ellentmondó számok azonban éppúgy megbízhatatlanok, mint az eddigiek.

Maschor, gyapju és selyem talleszek olcsó elárusítása már megkezdődött. Rozenzweig Anton Cluj.

Az áldozatok pontos számát eddig még egyáltalán nem lehetett megállapítani.

A mohamedán arabok nagymulti-ja eleget tett a kormányzás felhívásának és személyes tekintélyének latba vetésével igyekezett felizgatott híveit lecsendesíteni. A főmufti hétszer körüljárta a város falait és onnan intette nyugalomra az arabokat, de a szélsőséges nacionalista körök, azzal vádolják, hogy

eladta magát az angoloknak és a zsidóknak.

London, aug. 27. — Sir Herbert Sámuel volt főkörmányzót, aki Masaryk elnök látogatására Prága közelében tartózkodott, táviratilag Londonba kérték. Utja valószínűleg a palesztinai eseményekkel hozható összefüggésbe. Lehetségesnek tartják, hogy újra főkörmányzói megbízást kap. Ezt a megoldást azonban zsidó körökben nem tartják megfelelőnek.

Amerika zsidósága tiltakozó felvonulást rendezett a newyorki angol követség előtt

New York, aug. 27. — A tegnapi nap folyamán a Newyorkban élő zsidóság nagy tüntetést rendezett a palesztinai zavargások ellen. Felvonult mintegy hétezer zsidó férfi és nő a newyorki városháza és később az angol konzulátus elé, legnagyobb részben cionista egyesületek képviselői és hadirokkantak. Plakátokat és zászlókat vittek magukkal, rajtuk a következő felirással: „Amerika lépjen közbe! Követeljük a zsidó rendőrséget Palesztinában!” — Kifakadások hangzottak el az angol hivatalnokok magatartása ellen, mert a tüntetők szerint ők a zavargások okai.

Washington, aug. 27. — Amerika több városából zsidó küldöttségek indultak Washingtonba, ahol Stimson államtitkárnál nyomtatékosan kérik akarják, hogy a kormány haladéktalanul lépjen közbe Palesztinában. Amerikai diplomáciai körökben he-

A világsajtó is az angolokra háritja a felelősséget

A világsajtó részletesen foglalkozik a palesztinai eseményekkel, amelyeket minden tekintetben elítél és — egyes angol lapok kivételével — részint az arabok között évek óta folyó izgatás, részint pedig az angol közigazgatás róváására írja. Nagyon érdekesen világítja meg a helyzetet a bécsi Neue Freie Presse, amely hosszabb cikkben ismerteti a legutóbbi eseményeket, majd a következő kritikái megjegyzéseket fűzi cikkéhez:

„Az arab lakóság körében üzött felkelésnek amlamunkának ime az a gyümölcse. És az az ország, amely csodálatos fellendülés küszöbén áll, és kapuit biztatón tárta a kultúra számára, váratlanul vad összetűzések középpontjává lett.

Ebben a fájdalmas ügyben a zsidók teljesen ártatlanok.

A zsidóknak csak az az egy kívánságuk van, hogy békésen dolgozhassanak a részükre jogilag biztosított nemzeti otthonban és hogy ideálják megváltásáért hakedjanak. Az arabok azonban a jó szomszédi megértés helyett bial-z matlansággal nézték a zsidó telepítő munka haladását és fanatikus vezetőiktől feltűzelve, ez a féltékenység vad támadásokban keres lefolyást. Ez a legutóbbi harcok politikai háttere...

Vajon az angol hatóságok végre energilisan visszaverik-e a nyugalom megzavaróit és megfékezik-e a fanatizált heccapostolókat?

Igaz, a zsidó lakosság egyelőre még husz százalékát sem teszi ki Palesztina összlakosságának, de a számarány nem minden. A Balfour-deklarációt nem lehet már megengadni, mert azon az uton, amelyet ez a deklaráció megmutatott, nem lehet visszafordulni. Éppen ezért egy percig sem lett volna szabad tímiti, hogy az arabok

lyeslik azt a hirt, hogy angol kormány Lord Readinget különleges megbízatással Palesztinába akarja küldeni.

Londonból jelentik: Az amerikai nagykövet tegnap tiltakozást jelentett be az angol kormánytól, azért, hogy az angol hatóságok nem tudják garantálni a Palesztinában lakó amerikai állampolgárok életét és vagyonbiztonságát. A nagykövet kijelentette, hogy Amerika nem szándékozik hadihajót küldeni polgáraiért, követeli azonban, hogy Anglia minden eszközzel gondoskodjék védelmükről.

A jeruzsálemi amerikai konzul tegnap a főkörmányzóságnál megismételte tiltakozását és azt hangoztatta, hogy az angol hatóságok eddig nem részesítették az amerikai alattvalókat életés vagyonbiztonsági védelemben. Amerika kénytelen most erre nyomtatékosan felhívni az angol hatóságok figyelmét.

tervszerűen févevezessék, hogy egyfelől olyan veszedelmekkel ijesszenek rájuk, amelyek számukra nem is léteznek és hogy másfelől a brit mandátum politika erejéről és tartósságáról öket. Ezért van most Jeruzsálemben ostromállapot és Londonban már belátják, hogy bűnös mulasztást történt. A jelen pillanatban csak egyetlen feladat van: a rendet és a nyugalmat Jeruzsálemben helyre kell állítani és megszüldíteni. A szent falnak nem szabad többé a pártok közötti állandó surlódások tárgya lenni. Ez a fal, amely évezredekkel tudott dacolni, az arab támadásokat is túlélni. Palesztinában azonban a brit világbirodalom tekintélye is benne van a játékbán. Huszonhat halott súlyosan vádol...

London, aug. 27. — Jeruzsálemben a közhangulat, angolelles. Azzal vádolják az angolokat, hogy a cionista államot magára hagyták.

Tiltakoznak a londoni sajtó azon beállításai ellen, hogy a zavargásokat fascista cionisták, provokációi idézték volna elő. Most mindenki abban bízik, hogy a lassan érkező angol csapatok enyhíteni fognak a feszültségen.

Londonból jelentik: Jeruzsálemi jeletések szerint a hétfői nap folyamán újabb véres összeütközések voltak az arab és zsidó lakosság között Jaffában. A zavargások hírére egy század katonaságot indítottak utnak a városba, azzal a parancsal, hogy állítsa vissza minden esz közel a rendet és nyugalmat.

Jeruzsálemben magában a hétfői nap aránylag nyugodtan telt el. Az üzleti forgalom a városban teljesen megbénult, a lakosságnak élelmiszerekkel való ellátása azonban egyelőre még nem szenved hiányt.

A város utcáin angol katonákon kívül féllegyvezett zsidó polgárok tartják fenn a rendet,

Sipos Jenő áruháza, Cluj,
 értesíti a n. é. közönséget, hogy előnyös összeköttetései révén bevezette a világhírű tiszta selyem „Három korona” védjegyű női harisnyák eladását.
E harisnyák ára 250 Lei.
 Felhívja a vásárló közönség figyelmét arra, hogy a „Három korona” védjegyű harisnyák eladási ára Párisban 50 francia frank, tehát 300 lei.

akik autómobilokon járnak be az egyes városrészeket.

A Jeruzsálemben életbeléptetett szigorú rendszabályok folytán a harcok súlypontja a többi országrészre terelődött át, ahol az ellenintézkedéseket még nem tudták kellő gyorsasággal végrehajjani.

Kartun községet, amelyet tisztára zsidók leknak, az elmúlt éjszaka megármadták az arabok.

Több zsidó lakost megöltek, a községet pedig fülgyujtították. Az arabok, hír szerint, több más zsidó telepítvényt is megármadtak, a legtöbb esetben azonban a zsidó lakosságnak sikerült a támadást visszaverenie.

A palesztinai kormány kommunikét adott ki, amelyben közli, hogy a kormány nem fogja tétlenül szemlélni az eseményeket és minden rendelkezésére álló eszközzel csirájában el fog foglani minden megmozdulást.

A mai nap folyamán további 900 főnyi angol katonaságot indítottak utnak Maltából és Egyiptomból Palesztinába, két torpedoromboló szintén utban van Jaffa felé.

A kormány holnap hirdetményt bocsát ki, amelyben figyelemzeli a közönséget, hogy a rend helyreállítására angol

Osszehívták a cionista világszervezet végrehajtóbizottságát

London, aug. 27. A Press-Association úgy tudja, hogy

Dr. Weizmann, a cionista világszervezet elnöke ma Londonba érkezik, a cionista végrehajtóbizottság sürgősen összehívott ülésére,

amely a palesztinai helyzettel fog foglalkozni.

A Press-Association este a gyarmatügyi minisztérium következő kommunikét tette közzé: „Az eddig rendelkezésre álló adatok alapján a főbiztos helyettes megállapítja, hogy vasárnap a jeruzsálemi régi városban csend volt, szörványos tüzelésektől és gyujtogatásoktól eltekintve. A zsidó külvárosokban a helyzet még nem csendesedett el, rablásokat és sebesüléseket jelentenek.

Talpioth kertvárost a lakosság kiürítette.

Hebronban az arab csőcselék megármadt a zsidónegyedet. Jaffában a helyzet aggasztó volt, de a kerületi hatóságoknak sikerült a tüntetéseket pillanatnyilag megármadályozni. Remélik, hogy a hadihajók megérkezése enyhíteni fog a helyzeten. Nablusban nagy a nyugtalanság, de a kitöréseket el lehetett háritani. Safedben rendkívüli nyugtalanság észlelhető.

Északról nem jelentenek újabb támadásokat.

London, aug. 27. Ramsay Mac-Donald miniszterelnök egész nap megszakítás nélkül dolgozott hivatalában; a többi közt fogadta Alexandert, az admirális első lordját és állandó érintkezésben állt a gyarmatügyi hivattal.

haderők vonulnak be Palesztinába; lehetőleg kerül majd a megtorlás eszközeit, de minden békebonzó ellen a legszigorubban jár el a katonaság.

Az Evening Standard jeruzsálemi levelezője ma délelőtt a halottak számát 80-ra, a sebesülteket 233-ra becsüli a kórházi jelentések alapján. Ez a szám azonban aligha lehet kimerítő, mert az arabok sok esetben nem jelentik be halottaikat. A hajottak közül 59 zsidó, 18 mohamedán és 3 keresztény.

A zavargások a levelező szerint pénteken kezdődtek, amikor a mohamedán parasztlak felbőszültek a cionisták állítólagos kihívó viselkedésétől és nagy tömegükben botokkal és fegyverekkel a jeruzsálemi zsidónegyedet ellen vonultak.

A zsidók már várták a támadást és bombát dobáltak a közelkedőkre, aminek következtében 2 mohamedán meghalt. Valaki az egyik ablakból revolverrel tüzelt a tömegre.

Jeruzsálemi jelentés felsorolja annak a zavargásokban elesett hat amerikai zsidónak a nevét, akik a hebronai talmudiskolában tanultak. Az amerikai konzul Hebronba utazott az ottani helyzet megvizsgálására.

Mac-Donald miniszterelnök állandóan tájékoztatja magát a gyarmatügyi minisztériumban a történetekről

s ugyszólván minden órában telefonos szelgetést folytat a gyarmatügyi minisztérium főtitkárval. Hivatalos londoni körökben bizonyosra veszik, hogy az angol katonaság, repülőgépek és hadihajók gyors kiküldése elegendő lesz a további zavargások megármadályozására.

Beiruthól jelentik: Palesztinában a helyzet változatlanul komoly. Babhamudban (?) valóságos csata folyt le, amelynek folyamán 70 zsidó és 40 arab életét vesztette.

A damaszkuszi arabok a palesztinai arabokkal való rokonszenvük jeleül bezárták üzleteiket.

Ananas számóca
 A világ legegészségesebb gyümölcse!
 Számóca nélkül nincsen kert!
 Legjobb ültetés ideje szeptember hó!
200 darab Ananas számócapalántát
 a 4 legjobb óriásfajban csomagolással és bérmentéssel együtt
300 Lei
 árban bármely postállomásra szállít
Mühle Árpád kertészeti telepe
 Timişoara (Bánát)

Hirdessen az Uj Keletben

Magyar Színház **Stramer jiddis operett társulata.**
 Ma, szerdán este pontosan 11 órakor bucsuelőadás:
Nagy kabaré-est!
 Az egész társulat részvételével. — Szombaton, augusztus 31-ikétől kezdve a Stramer-társulat Nagyváraon vendégszerepel a Heymann szinkörben.

Máramarossziget zsidóságának nagy napjai

Lezajlott az első erdélyi Mizrachi-konferencia

Ezrekre menő tömeg fogadta Mayer Berlin amerikai rabbit, a Mizrachi-világszervezet elnökét

(Sighet - Máramarossziget augusztus 27. Az Uj Kelet tudósítójától). Hihetetlen arányú érdeklődés előzte meg a Mizrachi máramarosszigeti konferenciáját, mely impozáns keretek között, az egész máramarosszigeti zsidóság részvételével és a legnagyobb siker jegyében zajlott le augusztus 25 és 26. napján.

Annak ellenére, hogy a konferencia hivatalos megnyitása csak vasárnap délután volt, a város már a szombati nap folyamán konferenciát képet mutatott. A Mizrachi tágas helyiségeit megtöltötték az előre érkezett delegátusok és rendezők és élénken vitatták a konferencia feladatait. Strájmilis-szakállas zsidók hallgatták végig Ráth Efráim, a Mizrachi egyik vezetőjének előadását és számosan, akik eddig teljesen távol állottak a mozgalomtól, szimpátiájukat fejezték ki a Mizrachi eszme iránt.

A Ceire-Mizrachi konferenciája

A református tornacsarnok gyönyörűen felszerelt termében nyílt meg vasárnap délután fél 5-kor a Ceire-Mizrachi konferenciája. Negyven fiatal ember, az ország minden sarkából jött össze, hogy új impulzust és határozottabb utirányt adjanak a Mizrachi mozgalomnak.

A teremben gyönyörű kép tárul elénk: a jobb padsorokban Grosz Zálmen Léb, szigeti rabbi jesivája helykedett el, míg a baloldalon a kulörös sapkás Barisszia foglal helyet. A Mizrachinak nyilván az a hivatása, hogy ezt a két, egymástól annyira távolálló tábort egy közös platformon való együttműködésre bírja és a zsidó népben tökéletes egységet teremtsen.

A konferenciát Weisz Albert, a szigeti Ceire-Mizrachi elnöke nyitja meg héber szavakkal. Rámutat arra, hogy az erdélyi Mizrachi tízéves fennállása dacára a vallásos zsidó ifjúság csak most jöhetett először össze konferenciára. A szervezőlenség átka sújtja az ifjúságot és ez mossa alá azokat a pilléereket, melyeken a zsidó hit és a sokezeréves tradíció alapszik.

Utána üdvözlöi a konferenciát Nussbaum Sámuel, az erdélyrészi Mizrachi szervezet elnöke.

— A Mizrachi és a Ceire-Mizrachi célkitűzései — mondja Nussbaum elnök — egyenlők. Mindkét szervezet a „Tóra Vávodá”, a Tan és a Munka alapján áll és mindkettő hirdeti zászlóján, hogy: Erec Jisráél, leám Jisráél áll pi Tóráth Jisráél. A különbség a két szervezet között csak az, hogy mi, az öregek, talán megérjük és látni fogjuk saját szememmel a felépített Erec Jisráél, a Ceire Mizrachi, az új generáció azonban biztosan megéri azt.

Üdvözlőtek még a konferenciát Stern József a szigeti Mizrachi nevében, Nóta Sándor a kolozsvári, Feig Lázár a nagyváradi, Grünlas a szatmári, Klein-Gilády a szilágyi-csehi, Gold-Zahávi a borsai, Teszler a borsai Ceire-Mizrachi és ifj. Rottenberg a szigeti Nóár-Mizrachi nevében. Az E. Zs. N. Sz. és a K. K. L. részéről jelen voltak és üdvözlőtek a konferenciát Weinberger Nándor és Péterfy Endre. Danzig Hillél a szigeti ifjúsági Blokk és Klein Simi a Hitachduth Aviva-Barisszia nevében üdvözlőtek a konferenciát.

Közben megérkezik a konferencia illusztris vendége dr. Fischer József, akit állva, szünni nem akaró tapsfogadnak. Üdvözlöi a konferenciát és rá mutat arra, hogy neki el kellett jönni nem csak azért, mert Mizrachi konferencia van és a Mizrachi a cionista szervezet vallásos pen-

dantja, hanem üdvözölnie kell Erdély cionistái nevében Rabbi Mayer Berlin, aki nem csupán a Mizrachi elnöke, hanem tagja a Cionista Végrehajtóbizottságnak és az egész cionista szervezet vezére.

Ezután felolvassák a bizottságok megválasztásáról szóló listát és lezárják a konferenciát.

Rabbi Mayer Berlin bevonulása Máramarosszigetre.

Vasárnap délután 6 órakor érkezett a cseh gyorsvonattal Máramarosszigetre Rabbi Mayer Berlin, a Mizrachi világszervezet elnöke. Az állomásonál körülbelül háromezer főnyi tömeg várta. Ott volt Sziget apraja-nagyja. Ilyen királyi fogadtatásban Máramarosszigeten csupán egy embernek volt része: Rabbi Móse Glasnernek, kinek fogadtatására nyolc esztendővel ezelőtt, amikor itt volt, szintén kiment az egész zsidó Máramarossziget.

Rövid pár szóban üdvözölte a Mizrachi vezérét Nussbaum Sámuel. Azután egy egéshasogató „Hedad” hangzott el. A menet megindult a város felé. Elöl kék-fehér zászlóval mennek a ceire-Mizrachi tagjai. Az uttest szélességéhez mérten kordont vontak és a hatalmas autók és kocsipark lépésben indul a város piacterére. A vasútállomástól a Korona szállodáig egy tömött sor, egy fekete hömpölygő tömeg, mely megállított minden forgalmat. Felvétel közben egy-egy „Hedad” hangzott el és ez teljes erővel visszhangzott és végighullámozott a tömegen. A Korona szálló elé érve a tömeg követelte, hogy Rabbi Berlin jöjjön ki az erkélyre és beszéljen. Csak amikor közölték, hogy a Rabbi most képtelen erre, mert Naueimból jön, ahol szivbaját gyógyította, kezdett a tömeg eloszlni.

Később rabbi Berlin meglátogatta mindkét hitközség rabbiját és hatalmas tömeg kíséretében elindultak az ortodox nagytemplomba minchaimára.

A konferencia megnyitása

Fél nyolc. Tulzsfolt terem. Csupa kipirult arok. A függöny felgördül és a konferencia asztalánál ott látjuk az erdélyi cionizmus vezetőit. Ott van különben az egész váradai Mizrachi központ. Nussbaum Sámuel nyitja meg a konferenciát. Beszél a kibővített Jewis Agencyről, mint befejezett tényről, szabad teret enged a Mizrachi munkájának, de egyben sokkal súlyosabb kötelességeket is ró rá, mint a többi cionistákra. A Mizrachi tízéves erdélyi fennállásának a szánvetését nehéz volna megcsinálni. Ennek a konferenciának a feladata: módot találni arra, hogy a Mizrachi jól megszervezte erős munkához kezdhesen.

Koffler Móse felolvass két táviratot, amit a konferencia a Régenstanácsnak és Maniu Gyula miniszterelnöknek küld.

A konferenciát üdvözlök azután Rottenberg József, dr. Fischer József az E. Zs. N. Sz. elnöke, Wasserstrom Sándor, dr. Fried Ábrahám. — Máramarossziget — mondja dr. Fried Ábrahám, — mely eddig a rebbe dinasztia mentsvára volt és ez volt a nevezetessége, ezután arról lesz híres, hogy az erdélyi vallásos cionizmus itt tett tanúságot éniakarása mellett.

Koffler Móse a Ceire-Mizrachi nevében üdvözlöi a konferenciát. Utána Fuchs Ede a Joint, Péterfy Endre a K. K. L., Weisz Izidor a Poalé Cedek, Sámuel Hákóhén Weingarten a cseh-szlovákiai cionisták és mizrachisták, Danzig Hillél a szigeti zsidó ifjúság nevében üdvözlőtek a konferenciát.

Az üdvözlések után dr. Danzig Samu főrabbi tartott nagyszabású beszé-

det a vallásos zsidóság kötelezettségeiről Palesztinával szemben.

Az üdvözlő beszédek után, nagy óvációk közepette Rabbi Mayer Berlin emelkedik szószárra.

Másfélórás beszédében vissza pillantást vetett a Mizrachi huszonöt éves múltjára. Rámutat a Mizrachi fölényes győzelmére az utolsó kongresszuson. A Mizrachi munkájának köszönhető, hogy a Jewis Agency alkotmányában a vallásos zsidóság érdekei meg vannak védve. Beszél a zsidó nép nagyszerű hivatásáról. A Mizrachi ma a zsidóság nevelője. Még azok is, akik pár évvel ezelőtt kigunyolták a Mizrachit és az Isten csendőreinek aposztrofálták őket,

Néhány emlék a zürichi nagy napokról

Irta: DR. KLEIN MIKSA

(Harmadik közlemény)

Zürich, augusztus 11. A Thonhallenban lezajlott gyűlésről nem volna szabad csak szuperlatívus stílusban beszámolni. A Galuth zsidóságának még nem volt ilyen összejelölése. Nagy nevek viselői, jelentős fajsúlyu egyének nyújtottak itt kezét egymásnak, hogy a felelősségviselés lelki egységét megteremtsek Izraelben. Ez a lelki egység kell legyen kiinduló pontja a palesztinai munkának és egyben ez lesz a biztos fundamentum is. Érti ezt a gyűlés minden résztvevője s a jelkünk megtelek boldogsággal, mert Izrael népe ma talált önmagára és a szétszórt zsidó nép megtalálta egymást egy mindent átölelő nagy eszmében: a palesztinai munka szeretetében. Feledve a mult keserűsége, feledve a századok üldözése, feledve a tegnapi ellenségeskedéseket, civódásokat, a lelkek forró ölelézése összecsendül a hitben: A zsidó nép életképességében és jövőjében.

Az elnök garnitúrát minden szegénykezés nélkül elvállalhatja bármely más nemzet is. Nem dicsekedésképpen említem ezt meg. Nem a nagy tőke iránti csodálkozás mondatja ezt velem, de így együtt látni a nagy pénzfejedelmeket a gondolkodók legnagyobbjaival, — a legzselőbb baloldalt képviselő Leon Blumtól rabbi Jecheskel Lipszyc-ig — Lord Melchettől — a turbános rabbi Uzielig — s innen át a munkáspártokat képviselő földmunkás chaluhtól — fel egészen Felix Warburgig: egy élő népek minden rétegét tükrözti vissza, — egy népet, amely élni akar, — mely a saját áldozatkészségével és eszlekvőképességével akarja kiverekedni helyét a népek soraiban. A szociologia tanítása jut eszembe e pillanatban. Nép az az embercsoport, melynek van: nyelv, — földje és nemzeti ideája. Héber nyelven üdvözlöi Chaim Weizmann a gyűlés résztvevőit és ezzel meghirdeti a világ figyelmé előtt: a héber nyelvnek mint népi nyelvnek a létezését. Gondosan felépített beszédjében vázolja az eddig történeteket az ősi föld visszaszerzéséért és kihangsúlyozza reményét, hogy az egész nép lelket betöltő nemzeti ideál, az őshaza újraépítése egy szétbonthatatlan egységbe fogja forrasztani Izrael népet. Hosszasan és melegen ünneplik a nagyszerű vezető, Herzl profétai gondolatának okos realizálóját. Mennyit dolgozott ez az ember a mai napért. Mennyi támadásban volt része, — hányszor gyanúsították, rágalmazták — mennyit türt és szenvedett ez az

kénytelenek ma bevallani, hogy Palesztinában csakis a Mizrachi által fenn tartott iskoláknak van létjogosultságuk. Fáj a szíve, ha arra gondol, hogy a harmincéves cionista munka után Palesztina földjének alig hat százaléka van zsidó kezekben. S ezért is vér folyik ma Jeruzsálem uccáin. Itt az idő, amikor az egész zsidóság, vallásosok és vallástalanok, a minden eszközzel való országhódításra kell, hogy gondoljon.

Berlin rabbi beszédét szünni nem akaró tpssaal fogadták s percekig ünnepelelték a nagy vezetőt.

Hajnali tartó banket.

A konferencia megnyitása után banket volt. A banket megrendezéséhez a Násé Mizrachi részéről Rottenberg József és Klein Mártonné működtek közre és ők biztosították a banket sikerét. Felszóaltak Klein Eljáhu, Weisz Izák, Leichter Márton és Ráth Efráim. A bankett hajnali két óráig tartott és mindvégig emelkedett hangulat uralkodott.

Hétfő reggel 7 órakor a konferencia hozzáfogott a praktikus munkához. (Sch.)

ember, aki pedig a zsidó nép legönzelemben fának bizonyult. Herzl proféta volt, vajudó lelke vízióiban megjelölte a zsidó nép utját: vissza az őshazába, — vissza a régi utra, önmagunkhoz. De az utépítés nehéz fárasztó munkáját Weizmann irányította bölcs körültekintéssel. Szemére vetették, a hívei, hogy nem volt elég erőyes soha a mandátárus hatalommal szemben. — hogy megalkuvó volt, — holott elfelejtük, hogy minő szegényes eszközökkel kezdett építeni. Nem támaszkodhatott ő hadseregekre, sem fegyveres szövetségésekre, nem csörtethetett kardot — hanem egy nép erkölcsi igazságát és jogát ismértette el Sauremóban, ennek az igazságnak birtokába indult meg a tövises uton. Kik követték kevesen. Kik áldoztak: kevesen és keveset. De ő, Weizmann az életét szentelte és áldozta a zsidó népnek.

Neki csak kéri lehetett a mandátárus hatalomtól, — az igazság és a jog védelmezéséért kellett mindig újra és újra sikra szállania az angol kormányoknál és itt nem segíthetett a harcias kijelentés, — itt csak a meggyőzés fegyverével lehetett valamit elérni. Weizmann sápadt arca az átszelemültség érzését tükrözti vissza, — ezért a napért dolgozott eddig, az egységet akarta megteremteni a zsidóság kebelében s ez most sikerült. A közönség lelkéből fakadó szeretet átáramlik Weizmann lelkébe — és fekete szemébe tűz gyul ki — szembe néz dacosan az út ünneplő népével és három erős kalapácsütéssel csendet teremt az ülésteremben. Egy pillanatra feltekint az erkélyre. — két szempár villan össze, — az aggodó felesége, aki félti beteg férjét az izgalomtól és az erős lelkű férje, akinek szemében az alkotás iránti tűz lobban fel, hirdelve a lelkek töretlen erősségét.

Ecclesia precidit. A rabbi ostromolják az ereket urát, hozzon áldást Izrael népére, adjon békességet az emberiségnek, — küldjön szeretetet a lelkekbe, hogy Isten dicsősége alterjedjen a földön. Rabbi Uziel turbános alakja, szenvedélyes héber nyelvű beszéde a lelkekbe varázsolja a sok ezer év előtti jeletet történelmünkől. Így beszélhetett a néphez a zsidók főpapja, Aron utóda, — mádon Titus eljenni harca tüzeite őseinket. —

(Folyt. következik.)

Amerikai mintára férfiföltöny vasalás 15 perc alatt 30 Lei Czinknél, Cluj.

augusztus 28.
Cluj,
vén bevezette a
risnyák eladását.
Lei.
korona" véd-
tehát 300 lei.
Palesztinába; leha-
mertoris eszközök,
ellen a legszigo-
nasar.
Jeruzsálemi le-
zabálottak számát
233-ra becsült a
lapján. Ez a szám
kimerítő, mert
nem jelenti be-
k közlő 59 zsidó,
kereszteny.
kereslet szermi
amikor a mo-
felbőszültek a
kikaró risel-
népességben bo-
zsidó Jeruzsále-
től, amultak
és a kamádás; és
sz-Pyarc, annak
amand, mehalt
akból revolvérből
és felszerolja annak
setti hat amerikai
kék a hebroni tal-
kék. Az amerikai
ntozott az ottani
ra
zervezet
t
teretők illandó-
magát a gyarmat-
a történetéről
orában telefozba
armatóryi minis-
Hivatalos londoni
vesnik, hogy az an-
repek és hadihajók
adó lesz a további
rozására.
Palesztinában a
omoly. Bahhamud-
folyt le, amely-
es 40 arab életét
a palesztinai
zenvek jelöl be
zamóca
ebb gyümölcs-
incsen kert!
szeptember hó!
Ananas
alántát
esomagolásai és
el együtt
ei
állomásra szállít
keresleteti telepe
Timisoara (Bánát)
Uj Keletben
ulata.
ársulat

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.

Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.

Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str.

Lipszani 91.

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomát csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A kolozsvári diákmenza és diákotthon felhívása. A kolozsvári zsidó diákmenza nyári vezetősége ezuttal hozza az érdekeltek tudomására, hogy a zsidó diákmenza október hó 10-ikén nyílik meg. Mindazok, akik a zsidó diákmenza támogatását igénybe akarják venni s, akik az elmúlt évben nem voltak a menza tagjai, ebbeli igényüket legrovidebb időn belül hozzák a nyári vezetőség tudomására. A menza szigorú rituális ellátást nyújt havi 1350 lejért. Arra szorulóknak 25, 50, illetőleg 75 százalékos kedvezményt élvezhetnek. A zsidó diákmenza tervbevette, hogy október 15-ikével megnyitja diákotthonát is. Háromszemélyes különbejárta szoba ára havonta személyenként 350-400 lej, fürdőszobahasználattal. Felkerjük mindazon kollégákat, akik a diákotthonban akarnak lakni, tekintet nélkül arra, hogy az elmúlt évben tagjai voltak-e a menzának, vagy sem ebbeli igényüket szeptember 10-ig jelentsek be a nyári vezetőségnek. Elegendő jelentkezés esetén hasonló feltételek mellett a leányotthon is megnyílik. A zsidó diákmenza levelezési címe: Cluj, Calea Dorobanilor 11, Caminul si Cantina Studentilor Evrei.

Nem lesz többé vasárnapi munkaszünet Szovjetországban. Berlinből jelentik: Moszkvai jelentés szerint a népbiztosok tanácsa elhatározta a szakadatlan munkahét bevezetését. Az új rendszert a jövő évtől kezdve rendszeresítik az üzemekben. Vasárnap nem lesz munkaszünet s a munkásoknak turnusokba osztva öt napig kell dolgozniuk, mely után egy napi szünet következik. Ez a rendszer a termelés fokozására is alkalmas lesz, de másrészt a szovjet válláseellenes velleitását is hűen szolgálja fogja.

Rosszák a cseplési eredmények Ausztriában. Bécsből jelentik: A gazdasági minisztériumhoz befutottak a cseplési eredmények. Eszerint a termés Ausztriában jóval kevesebb, mint amennyire számítottak.

Száraz, derült időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint egyelőre hűvös, derült, száraz időjárás várható, később felmelegedés. A hőmérséklet Budapesten ma délben 24° Celsius.

Kielégítők a terméseredmények. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi minisztériumhoz beérkezett jelentések szerint a terméseredmények megfelelnek a hozzájuk fűzött várakozásoknak. Besszarabiában különösen az árpa és tengeri termés elsőrangú. Erdély az, amely csak a helyi fogyasztást tudja kielégíteni, a többi országrészből bőven jut kivételre is.

ALKALMI VÉTEL!

Zongora, kifünó hangu

Illesen jó állapotban 20.000 Lejért árgóson eladó.

ROSENBERG

régiségkereskedő Cluj, Calea Victoriei 5.

Felfüggesztették a nagyváradi városi adóhivatal egész tisztviselői karát

Evek óta rendszeresen sikkasztották a város pénzét. Vizsgálatot vezettek be az összes városi üzemeknél

(Orade-Nagyvárad, augusztus 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Sovrea Valér nagyváradi vezetőügyész és Lázár Aurél képviselő, Nagyvárad intermáris bizottságának elnöke tegnap óta egy szenzációs panama ügyében vezeti a vizsgálatot. A vizsgálat folyamán megállapítást nyert, hogy

a nagyváradi városi adóhivatalban a visszaélések egész sorozatát követték el a városi tisztviselők és ennek következtében az eddigi vizsgálat adatai szerint több mint 8 millió lejtel károsították meg a várost.

Jellemző a városi gazdálkodásra, hogy a vizsgálóbizottság már első pillanatban megállapította azt, hogy a város könyvvitele 1924 óta nincs lezárva és hogy az eltelt öt év alatt egyetlenegy szer sem volt kontrollálva az adóhivatal könyvelése és pénztára. Szakértőként a megindult vizsgálatba bevontak Fekete János számvetőségi tisztviselőt, aki megállapította, hogy

az adóhivatal könyvei a legnagyobb pontatlansággal voltak vezetve, mindenkinél rendelkezésre állottak és bárki azt írhatta bele a könyvekbe, amit akart.

A városi tanács különben az ügyben a tegnapi nap folyamán rendkívüli ülést tartott. Dr. Fried János, a városi tanács pénzügyi osztályának a vezetője beszámolójában rámutatott arra, hogy

Stramerék bemutatkozása a Magyar Színházban

Szombaton este hét évi távollét után viszontlátuk a Stramer színtársulatot. Hét év alatt a kitűnő operettegyüttes Londonban, Newyorkban és Párisban járt, mindemitt szép sikereket aratva és Stramer Salamón, ez a kivételes tehetségű bonyolult társulatát ujjonnan átszervezte, a legjobb erőket, amiket kint talált, magához vette és így kiegészülve, gazdag műsorral jött vissza sok szép sikernek színhelyére, Kolozsvárra. Most már nem kellett harmadrangú helyeken játszania, a Magyar Színház jól felszerelt színpada állott rendelkezésére és telt ház üdvözölte a kedves vendégeket. Amikor Stramer kilépett a színré, tomboló üdvözlőalkások és taps fogadta. A szeretetnek egészen kivételes, szokatlan megnyilvánulása volt ez a viszontlátásnak boldog öröme harsogott ki ebből a fogadtatásból.

Szombaton este a „Goldene Soldat” című Jakobson-operettet játszották. Bonyolult családi históriát tárgyal a darab. Az arany katona (S. Stramer) szerelmes egy kisleányba (Klara Stramer), akiről később kiderül, hogy unokahuga. A bonyodalom megindul, mert egy gazdag öregember ugyanazt a leányt szeretné feleségül. A bonyodalomnak szinte ontják magukból a helyzetkomikumot a néző egyik nevetésből a másikba esik.

A darab melódikus zsidó dalai nagy-szerűen érvényesülnek Stramer előadásában aki az elmúlt néhány év alatt küll

a visszaélések több évre nyulnak vissza. Teljes képet azonban még mindig nem lehet nyújtani a sikkasztás részleteire vonatkozólag, mivel körülbelül

100 ezer könyvelési tételt kell revidálni,

mely a vizsgáló bizottságnak pár hetét fogja igénybevenni.

Dr. Fried János beszámolója után egymás után járnak a rendkívüli tanácsulés elé az adóhivatal tisztviselői, akik előadták mind azt, amit az ügyre vonatkozólag fontosnak láttak.

A vizsgálat folyamán a városi adóhivatal teljes tisztviselői karát felfüggesztették, köztük tízenöt végrehajtott.

Megállapítást nyert ugyanis az, hogy sikkasztáson kívül a városi adóhivatal tisztviselői rendszeresen zsarolták a város kereskedőit, akik szívesen áldoztak egy pár száz lejt minden egyes alkalommal, csak hogy a nagy összeget kitűnő adóhátralekai behajtására haladékokat kapjanak. Az adóhivatal tisztviselői ellen egyetemásra érkeznek az újabb feljelentések s minden kilátás meg van arra, hogy a nagyváradi adóhivatali panamából országos botrány legyen.

A városi tanács elhatározta, hogy a vilamosműveknel, a víz, köztisztasági üzemeknél szintén vizsgálatot fog tartani. Kiszivárgott hírek szerint ezeknél a városi hivataloknál is nagyobbárványu visszaélések jöttek a nyomára.

földön sokat képezette egyre izmosuló hangját és olyan énekessé nőtte ki magát, hogy bármelyik európai színpad büszkén vállalhatná magáénak. Az árva szerepében Klara Stramer a mélyenérző bájos, kedveshangú diva volt most is. Több ízben nyíltszíni tappsal üdvözölték. A szereplők közül feltűnően jónak bizonyult F. Feldbaum, a táncosmikus, aki természetes játékával magával ragadta a közönséget. Elragadó volt Blind Aranka és egy néma leány szerepében a fiatal Cilly Bell. Rabbánovitz Elza asszony a régi jó volt. M. Zelniker, a társulat komikusa a legjobb anyag, amit jiddis színpadon láttunk. Nagyrabecsüléssel kell megemlékezni Adolf Behrél, a társulat jelkémzéséről. Kisebb szerepekben Hani Glatstein és Benzion Sigal voltak jók.

Vasárnap este M. Richter: „Az ő ébredése” című melódramájában mutatkozott be a társulat. A dráma egy tapasztalatlan európai leány szenvedését mutatja gyönyörű zenei aláfestéssel. A zenét az amerikai jiddis komponisták legjobbjá, Runschinsky szerette. A darabban Klara Stramernek van a legnagyobb szerepe, továbbá J. Feldbaumnak, aki ezuttal behibonyította, hogy nemcsak táncosnak, hanem drámai színésznek is elsőrangú. Stramer dalaival tünt ki és pompás játékával. Egy nyakas, elkönyezetett fiatalembert játszott a kedvesen, magával ragadón. A többiek szín-

tén tehetségük legjavát adták. A közönség hatalmas tetszésnyilvánításokkal dokumentálta ezuttal is meleg szeretetét a társulat iránt.

Hétfő este S. Secunde „A schein jiddis Maedl” című zenés komédiáját mutatta be a vendég szereplő Stramer társulat. A közönség ezalkalommal is zsufolásig megtöltötte a Magyar Színházat. A darab cselekménye Amerikában játszódik le, — a „Schein jiddis Maedl” egy amerikai dollármilliomos zsidó lány, aki egy állásnévküli, de annál tehetségesebb színészt akar szerelmével és vagyonával boldogítani, de különböző komplikációk következtében lennek tétvérehez, a szelidekű Maje Mejamedhez megy feleségül. A második felvonás ármányszövegei után a harmadik felvonás egy bárban oldja meg a melamed és a dollármilliomos leány boldogságának kérdését. Az előadás végig gyorsan pergő és nem egyszer igen nyívós volt, áll ez különösen a második felvonás mulató jeleneteire, a második szíj teljesítményt produkáltak, Stramer né fioman díztingváltan és sok drámai erővel elevenítette meg a milliommányt. Zelniker a „Sadchen und To. tengraeber” szerepében nyújtott kabinetalakítást. Feldbaum bravuros táncával ezuttal is sok tapsot aratott, de a többi szereplők is — különösen a temperamentumos Rabbánovitzné — valamennyien megállták a helyüket. Az előadás középpontjában természetesen Stramer állott, akit a publikum meleg ünneplésben részesített és akinek „Die Jiddische Mame” című hangulatos és átérzéssel énekelt dalát többször is megújították.

(K. r.)

Befejezés előtt a román-nyelvi gazdasági tárgyalások. Bukarestből jelentik: Ernest Ene az ipar és kereskedelemügyi államtitkár tegnap Lugoseanu miniszterelnökségi államtitkárnak referált a városi tárgyalásokról. A kormány gazdasági bizottsága e hét folyamán ülést tart, megvitatja a városi megállapodásokat s elkészíti a kormány ellenjavaslatait, azokban a pontokban, amelyekre nézve még nem történt meg egyezés. Minden valószínűség szerint Ene a jövő héten visszautazik Varsóba és befejezi a tárgyalásokat, amelyek a román-nyelvi kereskedelmi konvenció megkötésére vezetnek.

Borzalmas kettős öngyilkosság Brailában. Brailából jelentik: Egy brailai szalóban tegnap öngyilkosságot követett el Eugen Parlogeanu, a bukaresti pénzügyigazgatóság tisztviselője és Rucoveanu Anna bukaresti urilány. A nő azonnal meghalt a férfit életveszélyes állapotban kórházba szállították.

Száznegyvenmilió lejbe kerül a dobrudzsai román telepesek építkezési akciója. Bukarestből jelentik: Tegnap este a földművelésügyi minisztériumban Mihailache elnökletével értekezletet tartottak a dobrudzsai telepesek lakásépítési akciója tárgyában. Az építés 140000.000 kerül, amelynek felét az állam viseli, másik felét a telepesek, akik hosszú lejártu kölcsönt kapnak. Az összeget a Casa Padurilor, a nagyobb favállalatok és több nagy bank előlegezi és a lebonyolítást a szövöttek központi bankja fogja végezni.

HOTEL

New-York étterem

HOTEL

Augusztus 31-én megnyílik a New-York étterem!!

Román konyha
Magyar
Francia
specialite à la gratar
Menürendszer

Naponta
Herbert és Ligeti Jazzband
zenekara hangversenyezik.
Vacsora után az uri közönség táncol.

Az elegáns világ találkozóhelye.

Szerda,

Román

Mint me
le Temesvá
zönség elő
szított és
sági verse
Az eredet
1500 m.
Rom.) 4.1
3. Cucu (V
hihetetlen
gyök gyö
telkedni
ságában a
800 métere
ni, ami ne
rekord alá
Magasas
zsi) 166 m
Káuport (1
100 m. s
nizsi) 11.3
zsi) 3. M
Sulydob
10.90 m. 2
nescu (V
versenyző
Novakovic
pölgár. H
pölgár, u
nescu más
helyzet e
mokban, a
110 m.
Studenec
Novakovic
mint az i
miatt nem
200 m. s
zsi) 23.5.
3. Haves
Távolug
nizsi) 594
koff (Kin
400 m. s
nizsi) 54.4
romi (Dac
Dizkosz
nizsi) 29.8
Puhala (R
Rudugra
om. 2. Pe
800 m. s
2. Pittini
4x100 m
47.9. ifj. r
3000 m.
cia) 10 p.
ga (Kinizs
Gerelyve
zsi) 31.82.
(Vultur).
Hármas
12.58. ifj.
pért (AAC
Svédstan
mp. 2. T

Zsidó

Oszkár
Sas Iré
Bar-Ko
sek,
mény
Kaphat
bañ. C
eset

Fürdő
utazó
közölk
hivata
fünnel

Nő

SPORT

Romania Ifjúsági atlétikai bajnokságai

Mint már jelentettük, vasárnap zajlott a Temesváron egészen csekély számú közönség előtt a nem megfelelően előkészített és egyáltalán nem propagált ifjúsági verseny.

Az eredmények a következők voltak: 1500 m. síkfutás. Bajnok: Lázár (St. Rom.) 4.12.9. ifj. rek. 2. Krausz (Jiul), 3. Cucu (V. Dacia). A győztes ideje szinte hihetetlenül jó. Bármennyire is megvagyunk győződve Lázár tehetségéről, kétkednünk kell az időmérés megbízhatóságában annál is inkább, mert Lázár a 800 méteren csak 2.15 mp. időt tudott futni, ami nem felel meg a fenti időnek. A rekord aligha lesz hitelesíthető.

Marasugrás. Bajnok: Mercescu (Kinizsi) 166 cm. 2. Molnár (TAC) 166 cm. 3. Kaupert (AAC) 166 cm.

100 m. síkfutás. Bajnok: Bulgaroff (Kinizsi) 11.3 mp. ifj. rek. 2. Pukala (Kinizsi), 3. Mercescu (V. Dacia). 12 induló.

Súlydobás. Bajnok: Puhala (Kinizsi) 10.90 m. 2. Novakovic (Kinizsi), 3. Jovanescu (Vultur), 4. Molnár (TAC). Itt 4 versenyzőt bocsátottak a döntőbe, mert Novakovic állítólag nem román állampolgár. Ha kiderül, hogy idegen állampolgár, úgy Novakovic kiesik és Jovanescu második és Molnár harmadik. Ez a helyzet egyébként mindazokban a számokban, ahol Novakovic indult.

110 m. gátfutás. Bajnok: Coste (Sp. Studenec) 16.8. 2. Kaupert (AAC), 3. Novakovic (Kinizsi). Az eredmény jobb, mint az ifj. rekord, de két gát döntése miatt nem lesz hitelesíthető.

200 m. síkfutás. Bajnok: Puhala (Kinizsi) 23.5. ifj. rek. 2. Novakovic (Kinizsi), 3. Havas (TAC), 4. Komáromi (Dacia).

Távolugrás. Bajnok: Novakovic (Kinizsi) 5.64 cm. 2. Coste (Sp. St.), 3. Bulgaroff (Kinizsi), 4. Krausz (Jiul).

400 m. síkfutás. Bajnok: Puhala (Kinizsi) 54.4 mp. 2. Pittini (Jiul), 3. Komáromi (Dacia).

Díszkosztás. Bajnok: Novakovic (Kinizsi) 29.87 cm. 2. Jovanescu (Vultur), 3. Puhala (Kinizsi).

Rudugrás. Bajnok: Krausz (Jiul) 2.77 m. 2. Pechtol (Kinizsi), 2 induló.

800 m. síkfutás. Bajnok: Lázár 2.15 mp. 2. Pittini (Jiul), 3. Komáromi (Dacia).

4x100 m. staféta. Bajnok: Kinizsi I. 47.9. ifj. rek. 2. TAC, 3. Kinizsi II.

3000 m. síkfutás. Bajnok: Cucu (V. Dacia) 10 p. 12 mp. 2. Krausz (Jiul), 3. Varga (Kinizsi).

Gereglyvetés. Bajnok: Novakovic (Kinizsi) 31.82. 2. Molnár (TAC), 3. Jovanescu (Vultur).

Hármasugrás. Bajnok: Molnár (TAC) 12.58. ifj. rek. 2. Coste (Sp. St.), 3. Kaupert (AAC).

Svédstaféta. Bajnok: Kinizsi I. 2 p. 18 mp. 2. TAC, 3. Kinizsi II.

Zsidó ifjúsági könyvek:

- Oszkar bácsi zsidó meséi — 30 lej
  - Sas Iren: Kol-nidre — — — 30 „
  - Bar-Kochba (Elbes: lesek, versek, szindarabok gyűjteménye) — — — 60 „
- Kaphatók az Uj Kelet könyvostályában. (A pénz előzetes beküldése esetén portómentes szállítás.)

Füredre, nyaralóhelyekre

utazó előfizetőinket felkérjük, közöljék pontos címüket a kiadóhivatallal, hogy az Uj Keletet főnnakadás nélkül küldhessük.

Közgazdaság

A takarmányexport terén Románia ez évben első helyre került

Egész Középeurópában hatalmas gabonafőlslegek vannak

(Bucuresti, aug. 27. Az Uj Kelet tud.) A kereskedelmi minisztériumhoz beérkezett terméjelentések is igazolják azt a hivatalos véleményt, hogy ebben az esztendőben Európa keleti és délkeleti országai sok gabonát fognak exportálni a nyugati államokba. Amerika, különösen Kanada kedvezőellen termése és a két állam exportörzeinek felfokozott igényei következtében egyre előtérbe lépnek a balkán államok és a dunai országok. Már eddig is nagyobb kötések történtek magyar liszavidéki és alföldi gabonában. A magyar termény vevőjeként ezidén Anglia és Hollandia jelentkezett. Minthogy a Magyar Nemzeti Bank a gazdák vállalt nem akarja prolongálni ezek kénytelenek lesznek termésfőlségüket máris piacra dobni. Ez a körülmény a gabonapi-

acon leszorítja az árakat.

Jugoszlávia a kedvező termé következtében abban a helyzetben van, hogy nagyobb tételeket exportálhasson. Jugoszláviából, különösen Törökországba, Görögországba, Franciaországba, Belgiumba és Angliába adják el a termést. Az eddigi rakományokat Braila felé irányították. Minthogy ezek a rakományok szokatlanul nagyok voltak, azt hiszik, hogy Jugoszlávia egész exportfőlsége már ki is jutott az országból. Tengemben Jugoszláviában szokatlanul jó termés várható.

Románia tengeri termése erősen javuló tendenciát mutat és a legújabb becslések szerint 6 millió tonnányi termésnek a felét ki fogják vihetni az országból. Románia egyébként ebben az évben takarmánykivitel dolgában első helyen áll.

Egyezménybe tömörültek a biharmegyei malmosok.

Nagyváradról jelentik tudósítók: A biharmegyei malomipar, amely a megye egyik legvirágzóbb iparágá volt, az utóbbi időben súlyos válsággal küzdött. A krízis a kis- és közepmalmok között kifejlődött túlzott konkurrenca volt, melynek következtében a malmok 7-8 százalékra szállították le az őrési vámot és ez a százalék állandó deficiteket eredményezett a malmosoknak. Az elmúlt hetekben a malmosok Weisz Nándor elnöklété alatt értekezletre ültek össze és elhatározták, hogy a csőd elkerülése érdekében megkötik a vámszázalék-konvenciót. Több, mint negyven malmos vett részt az értekezleten, amely 10 százalékban állapította meg az őrési vámot és 2 százalékban a porlasi koefficient. Az egyezmény tagjai egyenként 50 ezer lejes garanciaváltót helyeztek letébe.

A franciák tovább vásárolják az aranyat Londonban. Londonból jelentik: Londonban a franciák az aranykészleteket még mindig vásárolják és Doverben napról-napra hajóra rakják az értékes szállítmányokat. Az aranyvásárlás céljáról City körökben különböző verziók keringenek. Ugy hírlik, hogy a Citiben francia számlára régebben nagymennyiségű angol váltót szereztek, amelyek most esedékesek. Ezeket a váltókat nem fogják megújítani, az angol va-

luta tehát a francia számla javára rendelkezésre áll. A valutát arra használják, hogy aranyat vásároljanak, amely visszaöztönik most már Franciaországba.

Rendelet a falusi korcsmák vasárnapi zárásáról. A munkaügyi minisztériumnak a Monitorul Oficial augusztus 24-iki számában megjelent döntése szerint a falusi korcsmák vasárnap és hivatalos ünnepnapokon nem tarthatnak nyitva, csakis a munkügyi minisztérium előzetes engedélye alapján. A vasárnapi nyitás engedélyezését csak az illetékes megyei tanács indokolt közbenjárásával fogja a minisztérium, akár az egész megye területére egyszerre is megadni. A nyitvatartási engedélyt egész evre, vagy rövidebb időre is lehet kérni.

Nemzetközi kereskedőkongresszust készítenek elő Bukarestben. A központi Slatul Negustoresc legutóbbi igazgatósági ülésén elhatározták, hogy Bukarestben megrendezik a nemzetközi kereskedőkongresszust. A kongresszus célja elsősorban az lesz, hogy párhuzamba állítsa a külföldi államok szállítási, vám- és adórendszerét a románival. A kongresszusra meghívják az összes európai államok kereskedelmi szervezeteit. A kongresszus időpontját egyelőre még nem állapították meg.

Hirdessen az Uj Keletben

Most jelent meg

Autó kézikönyv

Irta: WEINER EMIL

Az „Autó Kézikönyv” két részre oszlik:

Első része

az előismereteket tartalmazza (mechanika, elektromosság, stb.) azok számára, akik ezeket nélkülözik, vagy ismereteiket fel öhajítják újítani. Ezek az előismeretek az automobil szerkezetének és működésének megértéséhez nélkülözhetetlenek, viszont ezek segítségével e könyvet a laikus is könnyen megértheti

A második rész

az autó szerkezetének, kezelésének és vezetésének ismertetésével foglalkozik, az érthetőség követelte részletességgel, amit szemléltetőleg segítenek elő a nagyszerű kivitelű ábrák.

Az AUTO KÉZIKÖNYV a nagyközönség számára van írva és a kezdősofőrtől a más szakmában működő mérnökig mindenki élvezettel és tanulsággal olvashatja.

520 ábra   610 oldal   Árát füzve 510

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Szerdán, aug. 28-án este 9-kor: Vakablak. (Uj-donság. Kemény László és Székelyhidu Adrienne bucsufőllépése. Sorozatsz. 44.)
Csütörtökön, aug. 29-én este 9-kor: A csirkefogó. (Laczkó Araoka és Hojtkó Ferenc bucsufőllépése. Sorozatszám: 448.)

Pénteken, aug. 30-án este 9-kor: A fenevad, vagy: A zsvány. (Spanyol bohózat Kosztolányi Dezso fordításában. Csak felnőtteknek. Esti előadás nagyon olcsó mozi-helyárakkal. Poór Lili főllépésével, Forgács Sándor szerződött az első főllépése. Sorozatszám: 449.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szerdán, aug. 27-én 4-kor félhétkor új rekord műsor: I. A zsarnok. (7 felvonásos grandiózus dráma. Főszereplő: Roman Novaro.)
II. Vampirok. (7 felvonásos izgalmas történet. Főszereplő: Lon Chaney. III. Kisérlet. (Helyárak: 30, 20 és 10 lei.)

MOZI

CORSO-filmszínház műsora:

Szerdán 5, 7 és 9 órák utóljára: A pánik. Harry Piel legnagyobb filmje. Bravúrosan szenzációs mutatványok vadállatokkal. Partnere Dary Holm a szép szőke művésznő. Előjáték: A legújabb Ufa heti világhíradó.

GRAND NYÁRI MOZGÓ műsora: (A városbáza udvarán.)

Szerdán és csütörtökön este fél 9 órakor: Dupla műsor:
1. A vadon királya. Kalandor-dráma 7 felvonásban. Főszereplők: Holt Jack.
2. Dániel az oroszánok között. Vigjáték 7 felvonásban. Főszereplők: Douglas Machen. Előadás alatt is lehet dohányozni.

A zsidó humor kincsháza, a legvidámabb zsidó regény.

Mózes Mauthner und sein Sohn v. L. Hichler

Most jelent meg az olcsó kiadása. (334 lap) Ara csak 82 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvostályában. (Portóköltség 10 lei.)

NYOMDÁK! FESTÉR

LEPAGE -nál gyári lerakat Kvár. Kérjen árajánlatot.

10 könyv 100 lejért.

Az UJ KELET könyvostályának olcsó könyvsorozata.

- Knul Hamsun: Őszi csillagok (Regény). 104 lap.
  - Révész Béla: Orkán. (Elbeszélések). 108 lap.
  - Forró Pál: Királyi szeretők. (Elbeszélések). 90 lap.
  - Dr. Pfeifer Zsigmond: Hipnozis és szuggesztio. 88 lap.
  - Perfal: Bűnhődés. (Reg.) 160 lap.
  - E. Mitchell: Összeesküvők. (Regény). 172 lap.
  - Könyv Ady Endréről. 136 lap.
  - A köztársaság Pompadourja. (Híres bűnesetek) 80 lap.
  - Hedensigerna A.: Jönsson ur emlékei. (Regény). 88 lap.
  - Nagy Imre: Zsidó viccek és anekdoták gyűjteménye.
- A tíz könyv ára 100 lej és megrendelhető az UJ KELET könyvostályában. (Utánvételt 12 lej portóköltség.)

Nő és férfitruhákat vegyileg fest, tisztít Unió Cluj

JAZOMIR

Egy hős pacifista története

Irtá: ALEX SLANK

(49)

A nagy demokrata udvariasan bemutatkozott Irmának és engedelmét kért, hogy felsétájon velünk a Bástyá arkád-jaira. Az uton egy szót sem szóltam, a nagy demokrata tartott szóval bennünket, dicsért a szép időt és sajnálta, hogy nagy munkája miatt nem élvezheti kellemesen. Három-négy órát alszik napjában, ez is sok — mondotta — mindent magának kell csinálnia, semmit nem bízhat a munkatársakra. Egy a történelem számára készülő művet részleteiben sem szabad másokkal elkészíttetni.

Főfőntünk. Mögöttünk a koronázó templom és Szent István bizánci szobra, előttünk a zajló Duna. Pest lármája tompa zsongásként hangzott fel ide.

A nagy demokrata most megváltozott. „Nézzen le — és szigorú, diktatórikus pózba vetette két lábát — nézzen le, erre a viruló szép városra és mondja meg, ki csinált ebből a balkáni fészkekből európai nagyvárost? Ki más, mint mi zsidók és néhány polgár! Maguk pedig a zsidóknak és polgároknak a becsületes munkáját bitangul el akarják gáncsolni. Hát azt hiszi, hogy én ezt tűrné fogom, most, hogy hatalmon vagyok, vagy később, ha lejönek a hatalomról? Felállítom entek az országunk a polgárságát a herék ellen! Maga és Ubul csak ugassanak! Minden idealizmus nélkül, tisztára, hogy megmutassa kollégáinak, milyen kitűnő riportert, engem romlásba akar dönteni. De tudja meg, engem nem lehet. Mert mögöttem nagy eszmék állnak. Én nem vagyok egy szenzációóra éhes csirkefogó!

Éreztem, hogy a vér arcomba szökik. Ilyen sértést nő jelenlétében nem tudtam lenyelni. Ez már nem volt elvi harc, meg kellett mutatnom, hogy nem gyűrhet maga alá. Az első pillanatban inzultálni akartam.

Nem tettem meg, valami belső ösztön ökölbe szorult kezemet fogta.

„Ön engem megsértett itt — mondtam — egyszerűen megbántott — hiúságból. Mert hiába mondja nekem, hogy az idealizmusa készítette magát vállalni a miniszterséget. Maga azt mondja, ezt a várost zsidók és polgárok építették. De én azt mondom: ezt a várost munkások építették, dolgozó emberek. Ők tartják, ők fejlesztik a várossal, szűkre szabott éveikkel. Akik maga mögött állnak, ki-zsákmányolják a dolgozókat. És ezek érdekében fogjuk mi lefokni magát a pozíciójáról!”

A nagy demokrata érezhette, hogy a szavemből beszél. Néhány pillanatra szó nélkül meredt rám és a nézésében benne volt a csodálkozás: hát ez az ember nem a reakciók táborából való?

Eloszlattam a zavarát.

„Ha mindent tudni akar, én a szociálisták embere vagyok, ha tetszik, le is csukathat és amikor a maga akatáskáját elloptam, az nem volt egy újságírónak a trükkje, hanem a nép parancsa. Magukat el fogjuk pusztítani, a maga rendjét épüget, mint a grófokét és azokat, akikkel maga egy kormányban hazudozik népboldogításról!”

Éreztem, hogy így kell beszélnem. Nem tagadom, azért meghatótt, mikor láttam, hogy a nagy demokrata szeméből ezeknél a szavaknál könny esett ki.

„Nekem soha senki nem merte mondani, hogy bolondítom a népet. Néhány esztendővel talán megajándékoz az Ur és lesz alkalmam bebizonyítani, hogy a magyar nemzet hűséges fia vagyok!”

Megfordultam és nem köszöntem. Irma fejbóccentéssel bucsuzott a nagy demokratától.

Mi a templom felé, ő a lejtős uton ment vissza.

Ahogy magamra maradtam, nem arra gondoltam, hogy most minden felborult. Mert bizony vége lett sok mindennek. Megéreztem, hogy a nagy demokrata az ő gyűlölködő természetét magas pozíció-

ja kedvéért nem fogja megfékezni. És elég nagy emberismerő. Teljes bizonyossággal tudja, hogy nem alakoskodom, szocialista vagyok, épüget mint Irma, épüget mint Fejbár Jóska.

Irmával nem beszéltem, izgatott voltam, a leány terhemre esett és a nők biztos ösztönével fölöslegesnek találta magam mellett. Mivel közszoritással vált el tőlem a hid pesti oldalán.

Töprengtem. Mit tegyek? Menjek egyenesen haza, vagy keressem föl Fejbár Józsefet?

Harmadik eset jutott eszembe.

Menteni, amit menteni lehet! Holnap, ki tudja, nem-e üzött vadként kell majd bujdosnom, jó lesz, ha ellátom pénzzel magam. A Szent Buzabintó helyiségébe állítottam tehát be, ott találtam az alapítványi hólgyet, a miniszteri tanácsos urat is, akit a progressziót hirdető új kormány létezésé egyáltalán nem felelőztetett abban, hogy továbbra is részt vegyen a frontbeli és mögöttös ország-részi antiszemita propagandában. Jó, hogy ott volt, mert nagyobb pénzösszegek kiutalására neki volt egyedül joga.

Azzal, hogy két a nagy demokratát súlyosan kompromittáló levelet vásárolhatok meg, kétezer koronát kértem.

A szeme földértült, keze a holdog igazolomtól reszketett.

„Kétezer korona? Jazomir, magának ezt ki kell nyomatnia legalább félmillió példányban! Állítson ki gyorsan egy nyugtát ötvenezer koronáról elszámolásra!”

Mialatt a nyugtát írtam, fölemelte a telefon kagylót.

„Kérlek, sürgősen ötvenezer zínagóga alapra!”

„Igen, igen, még ma!”

„Két ornátus. Kettő, kettőt! Tiszta brokát, óriási feltűnés. Nem lehet halogatni!”

A sírfirozott telefon beszélgetésből csak most tudtam meg, hogy az antiszemita propaganda alapját bizalmasan zsinagóga alapra keresztelték és a teleplezésnek ornátus volt a neve. Találó kedves dolgok! Két teleplező levél igazán szép kis ornátusba öltöztethető a nagy demokratát.

Szívvel kacagtam, amikorra letette a kagylót.

A méltóságos ur azt hitte, az ötletes névesseren nevetek.

„Bolond dolgok, de erre szükség van. Azt hiszem — szolt önelégült mosollyal — nincsenek minden eredetiség híjával.”

Vakmerően tovább vittem a tréfát. „Csak a levelek legyenek eredetiek, méltóságos uram, ez a fontos most!”

„Minden magára van bízva. Jazomir! Miattam legyenek akár apokrifek!”

Vagyis visszatáncolhattam volna. De nem! Valami belülről megszólalt. A másik is eszmékért dolgozik: elég volt elletne az akatáská lopásának galádságát!

Továbbra is bujkálni fogok, mondtam magamban, és elcsitítottam a gonoszság esáhos hívását. Most már dolgozzon a forradalmár! Elég volt a kétszínűség kalandjaiból.

És az ötvenezer koronára gondolva, benső melegséggel elhatároztam, hogy Magda selyemruhája mellé veszek két pár cipőt és egy kabátot.

Nekimegyünk az ösnek, nehogy meghüljön.

Megfigyeltek.

Nem a rendőrség, hanem a demokrata párt politikai csapata. Értésültem erről és nem jártam Pest előkelő helyeire. Kimaradtam a Hungáriából, nem néztem el az Asztória szalonjába delutáni oszonnákra, nem vacsoráztam a Ritzben.

(Folyt. következik.)

Könyv-szenzációk!

1. Berendné: Istenek és ösztönök. Füzve 190, kötve 258 lei.
2. Komor Fischmann S. utódai. Füzve 190, kötve 258 lei.
3. Millikán: Tudomány és vallás. Füzve 130 lei.
4. Wodehouse: Forduljon Psmítkez. Füzve 55 lei.
5. Hamsun: Új föld. I-II. Füzve 170 lei.
6. Swinnerton: Estétől reggelig. Füzve 102 lei.
7. Coster: Nászutazás. Füzve 102 lei.
8. London: Vadon szava. Füzve 102 lei.
9. Göncz: A tennisjáték. Füzve 150 lei.
10. Karinthy: Minden más-képpen van. Füzve 231, kötve 313 lei.
11. Ibanez: Mare nostrum. Füzve 194, kötve 272 lei.
12. Kodolányi: Két leányarc. Füzve 136 lei.
13. Boccaccio: Dekameron. I-III. Kötve 2040 lei.
14. Ewers: A vörös kő. 2 kötet füzve 330, kötve 476 lei, a két kötet egybe-kötve 408 lei.
15. Molnár Ákos: Végre egy jó házasság. Füzve 163, kötve 231 lei. (Mikszáth pályadíjas regény)
16. Kádár: Heggesztés kézikönyve. Füzve 238 lei.
17. Barna: Vas- és fémipari kézikönyv. II. kiadás. Füzve 340 lei.
18. Koltai: Utburkolatok. Kötve 408 lei.

Kitölteni, levágni beküldeni:

T. Uj Kelet könyvosztálya Cluj.

Kérem címemre utánvétellel a „Könyvszenzációk” számaikat megküldeni.

Név: .....

Cím: .....

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állatkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési díj 250 lej.

Előimádkozó ki vállalja Scharrist Móseft Schofár fuvást, Tóra felolvasást, szerény igényekkel állást keres „Battlu” R. I. címén Oradea, Fabricilor 11.

Kiadó elegánsan bútorozott szoba ill. szobahasználattal. Cím Főter 20. II. emelet.

Pályázati hirdetmény. A targonai Talmud-Tóránál egy darabka és egy chumra-szemoré melamed állás kerül betöltésre. Képesítést, kort, családi állapotot és eddigi működést igazoló bizonyítvány másolatokkal felszerelt ajánlatok szeptember 15-ig a bír. c. mre benyújtandók. Előke József Talmud-Tóra egyet. elnök Str. Cuzi Voda 34.

Butorozott szobához 1-2 lakótársnót keresek. Eötvös-u. 6.

Egy Singer varrógép eladó. Cím a kiadóban.

Melyik 14-15 éves leány szülei támogatásnak egy külföldi egyetemre járó harmadéves orvostanhallgatót. Leveleket „Remény” jellegre. 2293

Friss kóser bivaly- és tehéntej naponta kész. csec. mőknek és betgeknek állandóan egy tehéntej fejve, házhoz szállítva is kapható. Ugyanott állandóan friss kóser tej, túró és vaj is kapható. Schwartz Ignác Cal. Decemb. 36. Szeptember 1-től Str. Julu Manlu (Szentegyház-utca) 24.

Egyetlen magyarul

Róser szakácskönyv

Irtá: Ganz Ábrahám. Ára 200 lej (és portó). Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Már több mint

15.000

kötet könyv

áll rendelkezésre magyar, német, francia, román, angol nyelven az

Uj Kelet olvasóinak!

A világirodalom leghíresebb íróinak művei.

A külföldi, vagy erdélyi könyv piacon megjelent összes újdonságok azonnal megkaphatók

Az Uj Kelet olvasói a „Dante” kölcsönkönyvtárban havi 50 lei helyett csak 30 leit kell fizessenek. A könyvek naponta cserélhetők, tehát olvashatja a könyvpiac legújabb szenzációit és a klasszikus irodalom legkiválóbb remekait

napi 1 leiert.

Dante kölcsönkönyvtár Cluj, Str. N. Iorga 5. (Jókai-u.) Vidékre, fürdőre prospektust.